

Letnik 1916.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XXXVIII. — Izdan in razposlan 21. dne marca 1916.

Vsebina: Št. 69. Cesarski ukaz o tretji delni noveli k občemu državljanškemu zakoniku.

69.

Cesarski ukaz z dne 19. marca 1916. l.

o tretji delni noveli k občemu državljanškemu zakoniku.

Na podstavi § 14 državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) zaukazujem tako:

Člen I.

Da se izpremené in dopolné določila občega državljanškega zakonika, se izdajajo naslednja določila:

1. Oddelek.

Osebnopravna določila.

1. Naslov.

Obramba imena.

§ 1.

§ 43 o. d. z. dobi napis: „VIII. Obramba imena“ in se mora glasiti:

Ako se komu oporeka pravica imeti svoje ime ali ako je prikračen s tem, da se neupra-

vičeno rabi njegovo ime (prikrito ime, psevdonim), more tožiti, da se to opusti, in v slučaju krivde, da se mu povrne škoda.

2. Naslov.

Sposobnost nedoletnikov zavezovati se.

§ 2.

§ 152 o. d. z. se mora glasiti:

Otroci, ki so pod očetovsko oblastjo, se ne morejo veljavno zavezovati, ako oče ne privoli izrečno ali vsaj molče. Otroka, ki ga ne preživljajo roditelji, pa se more samostojno s pogodbo zavezati za službovanje. Na take zaveze ter na zaveze nedoletnikov sploh je uporabljati to, kar se določa v sledečem poglavju (§§ 246 do 248) o obveznih dejanjih tistih, ki so v varstvu. Oče ima tudi dolžnost zastopati svoje nedoletne otroke.

§ 3.

§ 246 o. d. z. se mora glasiti:

Tudi brez privolila svojega varuha se more nedoletnik samostojno s pogodbo zavezati za službovanje in le iz važnih vzrokov more varuh predčasno razvezati pogodbo, ki jo je sklenil nedoletnik. Kar pridobi nedoletnik na ta ali na drug način po svoji marljivosti, s tem more ravno tako kakor s stvarmi, ki so se mu, ko je dorastel, izročile v njegovo rabo, prosto razpolagati in se zavezovati.

§ 4.

§ 248 o. d. z. se mora glasiti:

Nedoletnik, ki se po izpolnjenem dvajsetem letu dela pri kakem opravi doletnega, je odgovoren za vso škodo, ako drugi del, preden se je opravilo sklenilo, pač ni mogel šele poizvedovati, ali je res, kar trdi, ali ne.

Dorasel nedoletnik je tudi za druga prepovedana dejanja in škodo, ki jo provzroči po svoji krivdi, odgovoren z vso svojo imovino.

§ 5.

Določila §§ 2 do 4 se uporabljajo tudi na dejanja nedoletnikov, ki so se dogodila pred 1. dnem januarja 1917. l.

2. Oddelek.

Rodbinskoppravna določila.**Izpodbijanje zakonskega rojstva.**

§ 6.

§ 158 o. d. z. se mora glasiti:

Zakonsko rojstvo otroka, ki je rojen v zakoniti dobi, more izpodbijati mož najdalje v treh mesecih, odkar je zvedel za rojstvo, s tem da zoper skrbnika, ki se ima postaviti v zagovarjanje zakonskega rojstva, dokaže nemožnost, da bi bil on zarodil otroka. Niti materino prešestvovanje, niti njena trditev, da je njen otrok nezakonski, mu ne moreta sama za se odvzeti pravic zakonskega rojstva. Ako je mož obolev na umu, preden je potekel izpodbijalni rok, more izvrševati izpodbijalno pravico njegov zakoniti zastopnik v treh mesecih, odkar je zvedel, ali ako je že poprej vedel za rojstvo otroka, v treh mesecih potem, ko je bil postavljen.

§ 7.

§ 159 o. d. z. se mora glasiti:

Ako je umrl mož, preden je potekel izpodbijalni rok, ali ako je izza rojstva otroka njegovo bivališče trajno neznano, more tudi otrok, če mati še živi, z njeno pritrditvijo, izpodbijati svoje zakonsko rojstvo. V ta namen mora vložiti tožbo zoper skrbnika, ki se postavi, da zagovarja zakonsko rojstvo. Tožbena pravica ugasne, ko poteče eno leto po doseženi doletnosti. Pravtako morejo, ako je umrl mož, preden je potekel izpodbijalni rok, tudi dediči, katerim bi se godila škoda na njihovih pravicah, v treh mesecih po

moževi smrti izpodbijati iz navedenega razloga zakonsko rojstvo otroka.

§ 8.

Po § 159 o. d. z. je vriniti:

§ 159 a. Izpodbijalna pravica zakonitega zastopnika moža ali otroka samega neha, ako za dejanje zmožni zakonski mož sodno pripozna zakonsko rojstvo otroka, preden postane sodba pravomočna.

§ 9.

Sprednja določila veljajo tudi gledé otrok, rojenih pred 1. dnem januarja 1917. l., ako rok, ki pride v poštev za izpodbijanje zakonskega rojstva, še ni potekel 1. dne januarja 1917. l.; toda izpodbijalna pravica gre le otrokom, ki niso rojeni prej nego tri leta pred tem dnevom.

3. Oddelek.

Stvarnoppravna določila.

1. Naslov.

Pridržek lastnine strojev.

§ 10.

Po § 297 o. d. z. je vriniti:

Stroji.

§ 297 a. Ako se spravijo stroji v zvezo z nepremično stvarjo, ne veljajo za pritlikino, ako se s pritrditvijo lastnika nepremičnine zaznamuje v javni knjigi, da so stroji last koga drugega. Ako se postavijo za nadomestilo namesto takih strojev, ki jih je bilo smatrati za pritlikino, je treba za to zaznambo tudi pritrditve prej vpisanih knjižnih upravičencev. Zaznamba izgubi svojo moč s pretekom petih let po vpisu; s konkurznim postopanjem ali s postopanjem prisilne dražbe se združuje potek roka.

2. Naslov.

Sosedno pravo.

§ 11.

§ 364 o. d. z. je pristaviti kakor drugi odstavek:

Lastnik zemljišča more prepovedati sosedu od njegovega zemljišča izhajajoče vplive odtekanja voda, dima, plinov, toplote, smrada, hrupa, pretresanja in slične toliko, kolikor presegajo

po krajevnih razmerah navadno mero in bistveno kratijo v kraju običajno rabo zemljišča. Neposrednje dovajanje je brez posebnega pravnega naslova v vseh okoliščinah nedopustno.

§ 12.

Po § 364 o. d. z. je vriniti:

§ 364 a. Ako pa povzroča prikratbo rudniška naprava ali oblastveno odobrena naprava na sosednjem zemljišču tako, da presega to mero, ima zemljiški posestnik le pravico na sodišču zahtevati povračilo prizadejane škode, tudi ako so škodo povzročile okoliščine, na katere se ni oziralo na oblastveni razpravi.

§ 364 b. Zemljišče se ne sme poglobiti tako, da izgubi sosedovo zemljišče ali poslopje potrebno oporo, razen ako posestnik zemljišča poskrbi za drugačno zadostno utrditev.

3. Naslov.

Prepovedi otujevanja in obremenitve.

§ 13.

Po § 364 b je vriniti v občem državljan-skem zakoniku:

§ 364 c. Pogodbena ali po poslednji volji osnovana prepoved otujitve ali obremenitve glede stvari ali stvarne pravice veže le prvega lastnika, ne pa njegovih dedičev ali drugih pravnih naslednikov. Zoper tretje osebe ima moč le tedaj, ako se je osnovala med zakoncem, roditelji in otroci, posinovljenci ali rejenci ali njihovimi zakonci in se je vpisala v javni knjigi.

§ 14.

Z vpisom v javno knjigo zoper tretje osebe obvezna prepoved otujitve ali obremenitve se more osnovati tudi v prid državnemu zakladu, s katerim se skrbi za majhna stanovanja, ali v prid drugim z ukazom določenim zakladom.

4. Naslov.

Pridobitev stvarnih pravic do nevknjiženih nepremičnin in zgradb.

§ 15.

Napis § 431 o. d. z. se mora glasiti:

2. Pri nepremičnih stvarih in zgradbah.

§ 16.

§ 432 o. d. z. dobi napis „Zlasti ob pridobitvi a) s pogodbo“ in se mora glasiti:

V ta namen se mora napraviti o pridobitnem opraviilu poverjena listina v obliki, ki je predpisana za veljavnost opraviila, ali javna listina.

§ 17.

§ 433 o. d. z. — čigar napis odpade — se mora glasiti:

V listini morajo biti natančno navedene osebe, ki izročajo in prevzemajo lastnino; nepremičnina, ki se naj izroči, s svojimi sestavinami; pravni naslov izročitve; nadalje kraj in čas sklenjene pogodbe; in izročnik mora v tej ali v posebni listini podati izrečno izjavo, da privoljuje v vknjižbo.

§ 18.

§ 434 o. d. z. se mora glasiti:

Da se prenese lastnina nepremičnin, ki niso vpisane v zemljiški knjigi, se mora položiti na sodišču listina, ki je narejena kakor zahtevata §§ 432 in 433. Na mesto dovoljenja vknjižbe stopi izjava privolitve, da se položi listina.

§ 19.

§ 435 o. d. z. se mora glasiti:

Isto velja tudi za prenos lastnine zgradb, ki so zgrajene na tujem svetu z namenom, da ne ostanejo vedno na njem, ako niso pritlikla stavbne pravice.

§ 20.

§ 436 o. d. z. se mora glasiti:

Ako naj se lastnina nepremičnih stvari ali zgradbe prenese na podstavi pravnomočne sodbe, sodne delitve ali sodnega prisojila dediščine, je takisto potrebna vknjižba (§§ 431 do 433) ali položba listine (§§ 434, 435).

§ 21.

§ 437 o. d. z. se mora glasiti:

Ravno tako je, da se pridobi lastnina voljene nepremičnine ali zgradbe, potrebno, da se izroči stvar volilojemniku po §§ 431 do 435.

§ 22.

K § 451 o. d. z., ki dobi napis „Način pridobitve zastavne pravice: a) s telesno izročitvijo; b) z vknjižbo ali sodno položbo listine;“ je pri-
stavili kakor drugi odstavek:

Zastavna pravica do ne vpisanih nepremičnin (§ 434) ali do zgradb (§ 435) se pridobi s sodno položbo poverjene zastavodajne listine. V listini mora biti natančno naveden zastavni predmet in terjatev s številoma določeno denarno vsoto, pri obrestni terjatvi tudi višina obresti; nadalje izrečna pritrditev zastavnika za sodno položbo.

§ 23.

§ 481 o. d. z. se mora glasiti:

Stvarna pravica služnosti se more na predmete, ki so vpisani v javnih knjigah, pridobiti le z vpisom v nje.

Na ne vknjižene nepremičnine (§ 434) ali na zgradbe (§ 435) se pridobiva stvarna pravica s sodno položbo poverjene listine, narejene o podelitvi služnosti; na druge stvari pa po gori (§§ 426 do 428) povedanih načinih izročbe.

§ 24.

V §§ 18 do 23 omenjene listine je polagati na sodišču, na katerem je pisati zemljiško knjigo za tista zemljišča katastrske občine, ki niso vpisana v deželni deski.

Vsakemu je dano na voljo vpogledovati v listine, ki so položene na sodišču.

Natančnejše predpise o sprejemanju, urejanju in shranjevanju teh listin je izdati z ukazom.

§ 25.

Na zastavne pravice, ki so se pridobile pred 15. dnem aprila 1916. l. s prisilno izvršbo na stvareh, oznamenjenih v § 19, se ne uporablja § 256, odstavek 2, izvršilnega reda.

Na Tirolskem in Predarelskem in v Dalmaciji obstoječi predpisi o pridobivanju stvarnih pravic na nepremičnine, ki niso vpisane v zemljiško knjigo, ostanejo neizpremenjeni.

5. Naslov.

Vpliv delitve nepremičnin na zemljiške služnosti in druga bremena.

§ 26.

§ 485 o. d. z. se mora glasiti:

Nobena služnost se ne dá samolastno oddelčiti od služne stvari, niti ne prenesti na drugo stvar ali osebo. Tudi se smatra vsaka služnost za nedeljivo toliko, kolikor se pravica, ki se drži zemljišča, ne more niti izpremeniti niti razdeliti po povečanju, pomanjšanju ali razkosanju zemljišča, izvzemši primer, oznamenjen v § 847.

§ 27.

§ 844 o. d. z. se mora glasiti:

Služnosti, mejna znamenja in za skupno rabo potrebne listine se ne dajo deliti. Listine se dajo, ako ni drugače ničesar na poti, v hrambo najstarejšemu deležniku. Ostali dobé na svoje stroške poverjene prepise. Zemljiške služnosti obstajajo, če ni dogovora, dalje v prid vsem delom; toda služnost se s tem ne sme razširiti ali ne sme postati nadležnejša za služno posestvo. Ako je izvrševanje služnosti le posameznim delom v korist, ugasne pravica gledé ostalih delov.

§ 28.

§ 847 o. d. z. se mora glasiti:

Če se katerokoli skupno posestvo le deli, to ne more biti na kvar komu drugemu; vse pristojče mu zastavne, služnostne in druge stvarne pravice se izvršujejo po delitvi kakor pred njo. Ako pa zadeva izvrševanje zemljiške služnosti le delni kos, ugasne pravica gledé ostalih delov.

§ 29.

§ 848 o. d. z. se mora glasiti:

Tudi osebne pravice, ki pristojé komu drugemu napram skupnosti, imajo navzlic izstopu svojo prejšnjo moč. Ravno tako ne more tisti, ki je dolžen skupnosti, plačila opraviti posameznim deležnikom. Taki dolgovi se morajo poplačati celi skupnosti ali tistemu ki jo redno namestuje.

§ 30.

Po § 848 o. d. z. je vriniti:

§ 848 a. Ako daje služnost ali drugo stvarno breme pravico do uživanja, more, če se deli gospodujoče zemljišče, vsak upravičenec zahtevati sodno ureditev izvrševanja, ako se deli obremenjeno zemljišče, pa vsak obremenjenec. Izvrševanje je z ozirom na to, kakšna je pravica in za kateri namen je določena, ter z ozirom na razmerje velikosti in na gospodarsko posebnost posameznih delov nepremičnine, ne da bi postalo breme nadležnejše, urediti tako, kakor pravično ustreza vsem interesom.

§ 31.

Uredbo v zmislu § 30 naj opravi po predpisih o postopanju v nespornih stvareh okrajno sodišče, v čigar okolišu je obremenjena nepremičnina.

Kolikor se doseže porazum udeležencev, ga je posvedočiti; o točkah, ki ostanejo sporne, mora odločiti sodišče s sklepom, izključujé redno pravdno pot.

Uredbo je na podstavi posvedočke in sklepa zaznamovati v javni knjigi.

§ 32.

Sprednja določila veljajo tudi za zemljiške služnosti in stvarna bremena, ki so se osnovala pred 1. dnem januarja 1917. l.

6. Naslov.

Razpolaganje lastnika s hipoteko.

§ 33.

§ 469 o. d. z. se mora glasiti:

Kadar se dolg poplača, nehava zastavna pravica. Zastavodajnik je pa obvezan, dolg poplačati le proti temu, da se mu hkratu vrne zastava. Da se razveljavi hipoteka, ne zadošča samo poplačilo dolga. Hipotečno posestvo ostaja zastavljeno dotlej, dokler ni dolg izbrisan iz javnih knjig. Dotlej more lastnik posestva na podstavi pobotnice ali druge listine, ki dokazuje, da je nehal zastavni dolg, prenesti zastavno pravico na novo terjatev, ki ne presega zneska vpisane zastavne terjatve.

§ 34.

Po § 469 o. d. z. je vriniti:

§ 469 a. Kadar se ustanovi zastavna pravica, se ni moči odreči tej pravici razpolaganja. Ako se lastnik zaveže nasproti komu drugemu, da dá izbrisati določno hipoteko, ne more razpolagati s hipoteko, ako je ta zaveznost zaznamovana pri hipoteki v javni knjigi.

§ 35.

§ 470 o. d. z. — čigar napis se izbriše — se mora glasiti:

Ako se po poplačilu dolga (§ 469) ali združitvi (§ 1446) hipotečno posestvo proda na prisilni dražbi ali dovoli njega prisilna uprava, preden se je v knjigi izbrisala zastavna pravica ali prenesla nepremičnina ali zastavna pravica, se ni ozirati na to zastavno pravico, kadar se razdeljuje izkupilo. Le kolikor še obstaja z zastavno pravico zavarovana terjatev proti komu drugemu ali kolikor gre lastniku povračilo za nje poplačilo (§ 1358), se odkaže lastniku nanjo pripadajoči del.

§ 36.

§ 1446 o. d. z. se mora glasiti:

Pravice in obveznosti, ki so vknjižene v javnih knjigah, se ne razveljavljajo po združitvi, dokler se niso izbrisale iz javnih knjig (§ 526). Dotlej more prenesti vpisano zastavno pravico lastnik ali se more prenesti na koga drugega s prisilno izvršbo (§§ 469 do 470).

§ 37.

Ako se izbriše zastavna pravica, more lastnik doseči hkratu zaznambo v zemljiški knjigi, da se pridržuje vpis nove zastavne pravice v vrstnem redu in do višine izbrisane zastavne pravice v teku treh let po dovolitvi zaznambe. Ta pridržek velja, če se menja lastnik, v prid novemu lastniku. Ako se nepremičnina proda na prisilni dražbi, pa se pridržek ne vpoštevata, ako se ni uporabil pred zaznambo uvedbe dražbenega postopanja.

§ 38.

Lastnik nepremičnine more zahtevati, da se vpiše v vrstnem redu in do višine zastavne pravice, ki se drži nepremičnine, zastavna pravica za novo terjatev z omejitvijo, da dobi pravno veljavnost, ako se v enem letu po dovolitvi vpisa nove

zastavne pravice vknjiži izbris starejše zastavne pravice.

Nastop tega pogoja je zaznamovati v javni knjigi hkratu z izbrisom starejše zastavne pravice.

§ 39.

Ako se v teku roka ne prosi za izbris ali ako se ne dovoli izbris, ugasne nova zastavna pravica, ko poteče rok, in izbrisati jo je uradoma z vsemi nanjo nanašajočimi se vpisi.

Pravico vložiti prošnjo za izbris starejše zastavne pravice ima razen hipotečnega dolžnika tudi upnik, kateremu v prid je vpisana zastavna pravica za novo terjatev.

§ 40.

Ako je starejša zastavna pravica obremenjena, dobi v njenem vrstnem redu vpisana nova zastavna pravica pravno moč le z nadaljnjim pogojem (§ 38), da se obremenitev izbriše ali s pritrditvijo udeležencev prenese na vpisano novo zastavno pravico.

Ako se drži starejša zastavna pravica skupno več zemljiško-knjižnih predmetov, dobi nova zastavna pravica pravno moč le z nadaljnjim pogojem (§ 38), da se izbriše starejša zastavna pravica na vseh zemljiško-knjižnih predmetih.

§ 41.

Določila §§ 37 do 40 je uporabljati zmislu primerno, ako naj stopi nova terjatev na mesto dveh ali več hipotečnih terjatev, ki sledé v vrstnem redu neposrednje druga drugi.

§ 42.

Člen XXVIII uvodnega zakona k izvršilnemu redu z dne 27. maja 1896. l. (drž. zak. št. 78) je razveljavljen.

§ 43.

Sprednja določila se uporabljajo tudi na zastavne pravice, ki so nastale pred 1. dnem januarja 1917. l. Lastnik pa more na škodo pravici, vpisani pred tem dnevom, razpolagati z zastavno pravico, ko se je poplačal dolg ali ko se je združila z lastnino, le toliko, kolikor zastavni dolg še ni bil poplačan 1. dne januarja 1917. l.

S 1. dnem januarja 1917. l. izgubi moč zakon z dne 22. februarja 1907. l. (drž. zak. št. 48).

§ 44.

§§ 53 in 55 občega zemljiško-knjižnega zakona z dne 25. julija 1871. l. (drž. zak. št. 95) se izpreminjata, in sicer se mora

§ 53, odstavek 1, glasiti:

Lastnik je upravičen zahtevati zemljiško-knjižno zaznambo, da hoče svojo nepremičnino otujiti ali nanjo podeliti zastavno pravico za dolg, čigar znesek je navesti, in sicer zato, da se zadobi zemljiško-knjižni vrstni red od časa te prošnje za pravice, ki jih je vpisati zaradi teh opravil.

§ 55 se mora glasiti:

Zaznamba vrstnega reda izgubi svojo moč, ako gre za zastavno pravico, ki jo je podeliti, s potekom enega leta, v ostalih v § 53 omenjenih slučajih, kadar mine šestdeset dni potem, ko je bila dovoljena. To je zapisati v odloku in navesti koledarski dan, katerega bode konec roka.

7. Naslov.

Odstop prednosti.

§ 45.

Z vknjižbo ali predznambo odstopa prednosti se more premeniti vrstni red pravic, ki so vpisane na nepremičnini. Za to je treba privoljenja odstopajočega in pred njega stopajočega upravičenca, nadalje, ako je pravica, ki se umakne, hipoteka, privoljenja lastnika in, ako je obremenjena s pravico koga drugega, tudi njegove pritrditve. Obsega in vrstnega reda ostalih vpisanih pravic se ne tiče to.

§ 46.

Naprej stopajoča pravica dobi brez omejitve vrstno mesto pravice, ki se umakne, ako ji v knjigi neposrednje sledi ali ako ji odstopijo prednost tudi vsi upravičenci, ki so vmes.

§ 47.

Ako se je odstopila prednost med pravicami, ki ne sledé neposrednje druga drugi, brez pritrditve upravičencev, ki so vmes, se pridobi naprej stopajoči pravici v obsegu in po kakovosti pravice, ki se umakne, njen vrstni red.

Ako je pravica, ki se umakne, pogojna ali rokovna, se more, preden nastopi pogoj ali rok,

naprej stopajoča terjatev ob prisilni izvršbi poravnati le z zneskom, ki pripade nanjo v njenem prvotnem vrstnem redu.

Ako mora zdražitelj prevzeti pravico, ki se umakne, po njenem prejšnjem vrstnem redu brez zaračuna na največji ponudek, se je ob razdelitvi največjega ponudka ozirati na naprej stopajočo pravico na njenem prvotnem mestu.

§ 48.

Naprej stopajoča pravica stopi, ako ni dogovorjeno nič drugega, pred pravico, ki se umakne, tudi na njenem prvotnem mestu.

§ 49.

Ako stopi več pravic zaradi hkratu vpisane odstopa prednosti na mesto druge pravice, stopi na tem mestu, ako ni dogovorjeno nič drugega, naprej pravica, ki je bila dotlej v vrstnem redu pred njo.

§ 50.

Poznejše premembe v obstoju ali obsegu pravice, ki se umakne, ne vplivajo na vrstni red naprej stopajoče pravice, ako ni dogovorjeno nič drugega.

§ 51.

Sprednja določila se ne uporabljajo na odstopne prednosti, ki so se vpisali pred 1. dnem januarja 1917. l.

Določila § 30 občega zemljiško-knjižnega zakona in § 218, odstavek 2, izvršilnega reda so razveljavljena.

8. Naslov.

Pravica pridržanja.

§ 52.

§ 471 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor je dolžen izročiti kako stvar, jo more pridržati, da zavaruje svoje dospele terjatve zaradi potroška, narejenega za stvar, ali zaradi škode, ki mu jo je povzročila stvar, z učinkom, da se more obsoditi na izročitev le, ako se mu dá iz roke v roko povratna dajatev.

Izvrševanje pravice pridržanja se more odvrniti z varščino; zavarovanje s poroki je izključeno.

§ 53.

§ 1440 o. d. z. se mora glasiti:

Ravno tako se ne dajo vzajemno pobotati terjatve, katerim so predmet neenakovrstne ali določene in nedoločene stvari. Samolastno ali zvito odvzeti, izposojeni, v hrambo ali v najem vzeti predmeti sploh niso nikak predmet pridržanja ali pobota.

4. Oddelek.

Dednopravna določila.

1. Naslov.

Odreka dedni pravici.

§ 54.

§ 551 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor more s svojo dedno pravico veljavno razpolagati, je tudi upravičen, se ji naprej odpovedati po pogodbi z zapustnikom. Da je taka pogodba veljavna, je treba napraviti notarski akt ali jo je posvedočiti s sodnim zapisnikom. Taka odreka velja tudi za potomce, ako ni dogovorjeno nič drugega.

2. Naslov.

Oblika izvensoodne naredbe poslednje volje

§ 55.

§ 579 o. d. z. se mora glasiti:

Poslednjo voljo, katero je dal zapustnik nai pisati po drugi osebi, mora svojeručno podpisati. Dalje mora pred tremi zmožnimi pričami, od katerih morata biti vsaj dve hkratu navzoči, izrečno izjaviti, da obsega sestavek njegovo poslednjo voljo. Končno se morajo tudi priče podpisati ali znotraj ali zunaj, vedno pa na listini sami, in ne morda na zavoju, s pristavkom, ki kaže na njihovo lastnost, da so priče. Vsebinsko oporoke vedeti priči ni potreba.

§ 56.

§ 581 o. d. z. se mora glasiti:

Ako zapustnik ne zna brati, si mora dati sestavek prebrati od ene priče v navzočnosti drugih dveh prič, ki sta vpogledali vsebino, in potrditi, da se vsebina ujema z njegovo voljo. Pisalec poslednje volje more biti v vseh primerih hkratu priča, izključen pa je, da bi čital sestavek, ako zapustnik ne zna brati.

§ 57.

§ 722 o. d. z. se mora glasiti:

Ako so se oznamenjene poškodbe listine zgodile le slučajno; ali, ako se je listina izgubila; ne izgublja poslednja volja svoje moči; ako se le dokaže slučaj in vsebina listine.

§ 58.

Določila § 55 se uporabljajo tudi na sporočila poslednje volje, ki so se naredila pred 1. dnem januarja 1917. l.

Določila § 56 se ne uporabljajo na sporočila poslednje volje, ki so se naredila pred 1. dnem januarja 1917. l.

Določila § 57 se uporabljajo na vse pravne primere, ki niso urejeni pred 1. dnem januarja 1917. l. s pravomočno sodbo ali s prisojilom ali s sporazumom strank.

3. Naslov.

Smrt fidejkomisarskega dediča, preden nastopi primer nadomestitve.

§ 59.

§ 615 o. d. z. se mora glasiti:

Navadna nadomestitev ugasne, čim je postavljeni dedič nastopil dediščino; fidejkomisarska, ako ne preostaja več nobeden poklicanih namestnih dedičev; ali, ako preneha primer, za katerega se je napravila.

Ako ni misliti, da je zapustnikova volja drugačna, preide pravica fidejkomisarskega dediča tudi tedaj na njegove dediče (§ 537), ako on ne doživi, da nastopi primer nadomestitve.

§ 60.

Sprednje določilo se ne uporablja, ako je umrl zapustnik pred 1. dnem januarja 1917. l.

4. Naslov.

Neveljavnost derogatorne klavzule.

§ 61.

§ 716 o. d. z. se mora glasiti:

V oporoki ali kodicilu pridejani pristavek: da naj bo vsako kasnejše sporočilo sploh, ali, ako ni oznamenjeno z določenim znakom, povsem nično, je šteti, kakor da ni pristavljen.

§ 62.

Sprednje določilo se uporablja v prid sporočilu poslednje volje, narejenemu po 1. dnevu januarja 1917. l., tudi tedaj, ako se je naredilo sporočilo, ki ima tak pristavek, še pred tem dnevom.

5. Naslov.

Dedna nevrednost in razdedimba.

§ 63.

§ 540 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor je storil zoper zapustnika hudodelstvo, je dotlej nevreden dedne pravice, dokler se ne dá povzeti iz okolnosti, da mu je zapustnik odpustil.

§ 64.

§ 541 o. d. z. se mora glasiti:

Pri zakonitem dednem nasledstvu so potomci tistega, ki se je storil nevrednega dedne pravice, namesto njega poklicani za dedno nasledstvo, če tudi je preživel zapustnika.

§ 65.

§ 780 o. d. z. se mora glasiti:

Potomci otroka, ki se je razdedinil, so samo upravičeni zahtevati dolžni delež, to pa tudi, ako je razdedinjenec preživel zapustnika.

§ 66.

Sprednja določila se ne uporabljajo, ako je pripala dediščina pred 1. dnem januarja 1917. l.

6. Naslov.

Vpoštovanje daritev ob preračunu dolžnega deleža.

§ 67.

§ 784 o. d. z. se mora glasiti:

Da se more dolžni delež pravilno izmeriti, se vse v zapuščino spadajoče, premične in nepremične stvari, vse pravice in terjatve, katere je bil zapustnik upravičen prosto zapustiti svojim naslednikom v dediščino, še celo vse, kar je dedič ali volilojemnik dolžen v maso, natančno popišejo in precenijo. Nujnim dedičem je na voljo, prisostvovati cenitvi in pri tem napravljati

svoje opazke. Ne morejo pa zahtevati dražbe zapušinskih predmetov, da se poižve resnična vrednost. Dolgov in druga bremena, ki so se držala imovine že za zapustnikovega življenja, se odračunajo od mase.

§ 68.

§ 785 o. d. z. se mora glasiti:

Na zahtevanje otroka, ki ima pravico do dolžnega deleža, je ob preračunu zapuščine vpoštevati daritve, ki jih je zapustnik storil med živimi. Predmet daritve je priračuniti k zapuščini z vrednostjo, ki je merodajna za zaračun po § 794.

Ne vpoštevajo se daritve, ki jih je zapustnik storil ob času, ko ni imel otrok, upravičenih do dolžnega deleža, nadalje daritve, ki so se storile iz darilčevih dohodkov, ne da bi se bila zmanjšala njegova osnovna imovina, ter daritve, s katerimi se je ustreglo uravni dolžnosti ali ozirom dostojnosti, ali daritve za občekoristne namene, končno daritve osebam, ki nimajo pravice do dolžnega deleža, in sicer daritve, ki so se storile več nego dve leti pred zapustnikovo smrtjo. Pri daritvah zakonskemu drugu se rok ne prične pred razvezo ali ločitvijo zakona.

§ 69.

K § 787 o. d. z. je pristaviti za drugi odstavek:

Ako je pri določi dolžnega deleža vpoštevati daritve, si mora vsak nujni dedič na zvišbo svojega dolžnega deleža, ki je nastala s tem, zaračunati darila, ki jih je po § 785 priračuniti k zapuščini in jih je sam prejel od zapustnika.

§ 70.

§ 789 o. d. z. se mora glasiti:

Pri dolžnem deležu roditeljev se zaračunja predujem v toliko, kolikor se ni dajal v zakonito podporo (§ 154).

§ 71.

§ 951 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se pri določi dolžnega deleža vpoštevajo daritve (§ 785), zapuščina pa ne zadošča, da bi se založil dolžni delež, more prikrajšani

nujni dedič zahtevati od obdarjenca, naj izroči darilo, da se založi primanjkljaj. Obdarjenec more odvrniti izročitev s tem, da plača primanjkljaj.

Ako ima obdarjenec sam pravico do dolžnega deleža, jamči drugemu le toliko, kolikor bi zaradi daritve prejel več nego dolžni delež, ki mu gre, če se vračunijo daritve.

Med več obdarjenci jamči tisti, ki je bil prej obdarjen, le toliko, kolikor pozneje obdarjeni ni dolžen ali ne more izročiti. Hkratu obdarjeni jamčijo razmeroma.

§ 72.

V koliko pridejo daritve, ki so se storile pred 1. dnem januarja 1917. l., v poštev ob preračunu dolžnega deleža ali se morejo terjati nazaj zaradi prikratbe dolžnega deleža, je presojati po doslej veljajočih določilih.

7. Naslov.

Zavarovalni pomočki dedičevih upnikov.

§ 73.

§ 822. o. d. z. se mora glasiti:

Pred prisojilom morejo dedičevi upniki seči z izvršbo le na posamezne dele zapuščine, gledé katerih je zapuščinsko sodišče prepustilo dediču, da sme svobodno razpolagati z njimi.

§ 74.

Dedičevim upnikom, ki so to zahtevali še pred prisojilom in pri tem izpričali svojo terjatev, je vročiti prepis sklepa, s katerim je zapuščinsko sodišče dovolilo dediču, da sme svobodno razpolagati s posameznimi sestavinami zapuščine, in prepis prisojilne listine. To je vročiti istočasno, ko se vročijo dediču sklepi.

§ 75.

Da se zavarujejo terjatve proti dediču, se morejo, ako so dani v § 379, odstavek 2, izvršilnega reda navedeni pogoji, v prid dedičevim upnikom pred prisojilom ukreniti začasne odredbe gledé pripale mu dedine. Po namenu, ki ga je doseči, se morejo z začasno odredbo zaukazati zavarovalni pomočki (§§ 379 in 382 izvršilnega reda).

5. Oddelek.

Obligacijskoppravna določila.

1. Naslov.

Javna ponudba.

§ 76.

§ 860 o. d. z. dobi napis „Javna ponudba“ in se mora glasiti:

Obljuba nagrade za storitev ali uspeh (javna ponudba), ki ni naslovljena na določne osebe, postane obvezna s tem, da se javno naznani. Javna ponudba, kateri je predmet tekmovanje za nagrado, je veljavna le, ako je v naznanilu določen rok za tekmovanje.

§ 77.

Po § 860 o. d. z. je vriniti:

§ 860 a. Dokler storitev ni dovršena, se more javna ponudba preklicati v isti obliki, v kateri je bila naznanjena, ali v enako veljavni obliki ali s posebnim obvestilom, ako se ponudnik temu ni odrekel v naznanilu izrečno ali z določbo roka. Preklic pa nima moči nasproti tistemu, ki je storitev izvršil z ozirom na javno ponudbo, ako dokaže, da ob tem času brez svoje krivde ni bil zvedel za preklic.

§ 860 b. Ako je več oseb izvršilo storitev gre nagrada, ako iz javne ponudbe ni razvidna druga volja, tistemu, ki je prvi izvršil storitev, in ako so jo dovršili hkratu, vsem po enakih delih.

2. Naslov.

Obča določila o pogodbah in pravnih opravilih sploh.

§ 78.

Napis 17. poglavja II. dela občega državlanskega zakonika se mora glasiti:

O pogodbah in pravnih opravilih sploh.

§ 79.

§ 859 o. d. z. se mora glasiti:

Osebnе pravice do stvari, vsled katerih je ena oseba obvezana, drugi kaj dati ali storiti,

temeljé neposrednje na zakonu; ali na pravnem opravilu; ali na zadobljeni poškodbi.

§ 80.

§ 861 o. d. z. dobi napis:

Sklepanje pogodbe.

§ 81.

§ 862 o. d. z. se mora glasiti:

Obljuba (ponudba) se mora sprejeti v roku, ki ga je določil ponudnik. Ako ni takega roka, se mora ponudba, ki se je naredila navzočemu ali po telefonu od osebe do osebe, takoj sprejeti; ponudba, ki se je sicer naredila odsotnemu, pa najdalje do časa, v katerem sme ponudnik, če je došla njegova ponudba pravočasno, pričakovati prihod odgovora, če se je odposlal pravočasno in v redu; drugače je ponudba ugasnila. Pred pretekom roka za sprejetje se ponudba ne more preklicati. Ponudba tudi ne ugasne, ako en pogodnik v teku roka za sprejetje umre ali postane nezmožen za dejanje, če iz okolišnosti ni razvidna drugačna volja ponudnika.

§ 82.

Po § 862 o. d. z. je vriniti:

§ 862 a. Za pravočasno velja sprejetje, ako je došla ponudniku izjava v roku za sprejetje. Kljub njeni zakasnitvi pa je pogodba sklenjena, ako je moral ponudnik spoznati, da se je sprejemna izjava odposlala pravočasno, in vendar ne naznani drugemu nemudoma svojega odstopa.

§ 83.

§ 863 o. d. z. — čigar napis se izbriše — se mora glasiti:

Svojo voljo moremo izreči ne le izrečno z besedami in obče sprejetimi znamenji; marveč tudi molče po takih dejanjih, katera, uvažujé vse okolišnosti, nikakor ne dopuščajo pametnega razloga, dvomiti na tem.

Z ozirom na pomen in učinek dejanj in opustitev se je ozirati na navade in običaje, veljajoče v poštenem občevarju.

§ 84.

§ 864 o. d. z. se mora glasiti:

Ako po tem, kakršno je opravilo ali kakršna je šega občevarja, ni pričakovati izrečne izjave

o sprejetju, je pogodba sklenjena, ako se je dejansko ustreglo ponudbi v roku, ki je določen za to ali primeren okolnostim.

§ 85.

§ 870 o. d. z. se mora glasiti:

Kogar je drugi pogodnik z zvijačo ali po nepravilnem in osnovanem strahu (§ 55) prisilil k pogodbi, ta je ni dolžen držati.

§ 86.

§ 871 o. d. z. se mora glasiti:

Ako je bil eden pogodnik glede vsebine izjave, ki jo je podal ali ki je došla drugemu, v zmoti, ki se tiče glavne stvari ali njene bistvene kakovosti, na katero je namen osobito meril in se izrekel, ne nastaja zanj nobena obveznost, ako je zmoto povzročil drugi ali ako je zmota glede na okoliščini očitno morala vzbuditi njegovo pozornost ali se mu je še pravočasno pojasnila.

§ 87.

§ 875. o. d. z. se mora glasiti:

Ako je kdo drug prisilil enega izmed pogodnikov k pogodbi z zvijačo ali po nepravilnem in osnovanem strahu; ali ga je premotil, da je podal zmotno izjavo; je pogodba veljavna. Le tedaj, ako se je drugi pogodnik udeležil dejanja tretjega, ali je moral očitno vedeti za nje, se uporabljajo §§ 870 do 874.

§ 88.

§ 876 o. d. z. se mora glasiti:

Sprednja določila (§§ 869 do 875) se primerno uporabljajo na druge izraze volje, ki jih je izraziti nasproti drugi osebi.

§ 89.

§ 878 o. d. z. dobi napis „3. Možnost in dopustnost“ in se mora glasiti:

Kar je naravnost nemogoče, ne more biti predmet veljavne pogodbe. Ako je hkratu pogojeno možno in nemogoče, ostane pogodba v prvem delu veljavna, ako ni razvidno iz pogodbe, da se nobena točka ne more odločiti od druge. Kdor je ob sklepu pogodbe vedel ali moral vedeti za nemogočnost, mora drugemu pogodniku, ako o njem ne velja isto, povrniti škodo, ki jo je imel, ker se je zanašal na veljavnost pogodbe.

§ 90.

§ 879 o. d. z. se mora glasiti:

Pogodba, ki žali zakonito prepoved ali lepe šege, je nična.

Osobito so nične sledeče pogodbe:

1. ako se kaj pogodi za posredovanje ženitne pogodbe;

2. ako si pravni zastopnik docela ali deloma odkupi poverjeno mu sporno stvar ali si dá obljubiti določen del zneska, ki se prisodi stranki;

3. ako se dediščina ali volilo, ki se jih kdo nadeja od druge osebe, otuji še za njenega življenja;

4. ako kdo izrablja lahkomišelnost, stisko, slabost razuma, neizkušenost ali razburjenost koga drugega s tem, da dá sebi ali komu drugemu za dajatev ali storitev obljubiti ali dati povratno dajatev ali storitev, koje imovinska vrednost je v očitnem nerazmerju k vrednosti dajatev ali storitve.

§ 91.

Po §§ 880 o. d. z. je vriniti:

§ 880 a. Ako je kdo obetal komu drugemu dajatev ali storitev tretje osebe, velja to za obljubo njegovega priporočila pri tej tretji osebi; ako je pa jamčil za uspeh, je odgovoren za popolno zadostilo, ako izostane dajatev ali storitev tretje osebe.

§ 92.

§ 884 o. d. z. se mora glasiti:

Ako so se stranke dogovorile, da se uporabi za pogodbo določna oblika, se domneva, da nočejo biti vezane, preden se ne izpolni ta oblika.

§ 93.

§ 885 o. d. z. — čigar napis se izbriše — se mora glasiti:

Ako se sicer še ni napravila redna listina, pa vendar sestavek o glavnih točkah, in so slednjega stranke podpisale (punktacija), ustanavlja tudi že tak sestavek tiste pravice in obveznosti, ki so izrečene v njem.

§ 94.

§ 886 o. d. z. se mora glasiti:

Pogodba, za katero določa zakon ali volja strank, da bodi pisana, nastane s tem, da jo

podpišeta stranki ali, ako ne znata pisati ali sta zaradi hiše nesposobni za to, da pristavita svoje sodno ali notarsko poverjeno ročno znamenje ali da pristavita ročno znamenje pred dvema pričama, katerih ena podpiše strankino ime. Pismeni sklep pogodbe se nadomešča s sodno ali notarsko posvedočno. Mehaniški posnetek svojeročnega podpisa zadošča le tam, kjer je običajen v opravljenem prometu.

§ 95.

Določilo § 887 o. d. z. je razveljavljeno.

§ 96.

K § 1278 o. d. z. je pristaviti za drugi odstavek:

Da je kup dediščine veljaven, je treba napraviti notarski spis ali posvedočiti ga s sodnim zapisnikom.

§ 97.

K § 1346 o. d. z. je pristaviti za drugi odstavek:

Za veljavnost poroštvene pogodbe je potrebno, da poda porok izjavo obveznosti pismeno.

§ 98.

§ 902 o. d. z. se mora glasiti:

S pogodbo ali z zakonom določen rok je preračunati, če ni določeno kaj drugega, tako, da se pri roku, določenem po dnevih, ne šteje dan, na katerega pride dogodek, od katerega se prične tek roka.

Konec roka, določenega po tednih, mescih ali letih, pride na tisti dan zadnjega tedna ali zadnjega mesca, ki ustreza po svojem imenu ali svoji številki dnevu dogodka, s katerim začne teči rok, ako pa tega dneva ni v zadnjem mesecu, na zadnji dan tega mesca.

Pol mesca je petnajst dni, sreda mesca je petnajsti dan tega mesca.

§ 99.

§ 903 o. d. z. se mora glasiti:

Pravica, katere pridobitev je vezana na določen dan, se pridobiva s pričetkom tega dneva. Pravne posledice, če se ne izpolni obveznost, ali pravne posledice zamude nastopijo šele, ko poteče

zadnji dan roka. Ako pride zadnji dan, ki je določen za oddajo izjave ali za dajatev ali storitev, na nedeljo ali pripoznan praznik, stopi na njegovo mesto prihodnji delavnik, če se ni dogovorilo drugače.

§ 100.

§ 905 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se kraj izpolnitve ne more določiti niti iz dogovora, niti iz narave ali namena opravila, je dati ali storiti na kraju, kjer je imel dolžnik ob času sklepa pogodbe svoje domovališče, ali, ako je nastala obveznost v obratu obrtnega ali kupčijskega podjetja dolžnikovega, na kraju zavoda. Gledé mere, teže in denarnih vrst je gledati na kraj izpolnitve.

V dvomu mora pošiljati dolžnik upniku denarna plačila na svojo nevarnost in svoje stroške v njegovo domovališče (zavod). Ako se je domovališče izpremenilo potem, kar je nastala terjatev, trpi upnik s tem povzročeno zvišbo nevarnosti in stroškov.

§ 101.

§ 1420 o. d. z. se mora glasiti:

Ako ni določen kraj in način izpolnitve, se morajo uporabljati gori (§ 905) ustanovljeni predpisi.

§ 102.

§ 914 o. d. z. se mora glasiti:

Kadar se razlagajo pogodbe, se ni držati suhih črk izraza, temveč je izslediti namen strank in umevati pogodbo tako, kakor ustreza običaju poštenega občevarja.

§ 103.

§ 916 o. d. z. se mora glasiti:

Izraz volje, ki se izrazi nasproti komu drugemu z njegovo privolitvijo na videž, je ničnen. Ako se naj s tem zakrije drugo opravilo, ga je presojati po njegovi resnični kakovosti.

Proti tretji osebi, ki je, zanašajoč se na izjavo, pridobila pravice, se ne more vgovarjati, da je to opravilo na videž.

§ 104.

Določila §§ 81 in 82 se ne uporabljajo na ponudbe, ki so se stavile pred 1. dnem januarja

1917. l., določila §§ 92 in 94 do 101 ne na pogodbe in listine, ki so se naredile pred tem dnevom, ali na obveznosti, ki so se osnovala pred tem dnevom.

§ 105.

Določila §§ 83 do 88, 102 in 103 se uporabljajo tudi na izraze volje, ki so se izrazili pred 1. dnem januarja 1917. l.; pravtako določila §§ 89 do 91 na pogodbe, ki so se sklenile pred 1. dnem januarja 1917. l., ako niso že izpolnjene pred tem dnevom ali ugotovljene s sodno razsodbo ali sodno poravnavo.

3. Naslov.

Pogodbe v prid tretjim osebam.

§ 106.

§ 881 o. d. z. dobi napis „Pogodbe v prid tretjim osebam“ in se mora glasiti:

Ako si je dal kdo obljubiti dajatev ali storitev za tretjo osebo, more terjati, da se to dá ali stori tretji osebi.

Ali in v katerem času pridobi tudi tretja oseba neposrednje pravico terjati od tistega, ki je obljubil, da izpolni obljubo, je presoditi iz dogovora in narave in namena pogodbe. V dvomu pridobi tretja oseba to pravico, ako bodi dajatev ali storitev poglavitno njej v korist.

Pravica do dajatev ali storitev, ki jih je ob odstopu posestva obljubil prevzemnik v prid tretji osebi, velja, če ni drugega dogovora, kakor da jo je tretja oseba pridobila z izročitvijo posestva.

§ 107.

§ 882 o. d. z. se mora glasiti:

Ako tretja oseba zavrne iz pogodbe pridobljeno pravico, velja pravica za ne pridobljeno.

Vgovori iz pogodbe gredo tistemu, ki je obljubil, tudi proti tretji osebi.

§ 108.

§ 1019 o. d. z. je razveljavljen.

4. Naslov.

Izpolnjevanje odplatnih pogodb.

§ 109.

§ 917 o. d. z. dobi napis: „Obča določila o odplatnih pogodbah in opraviilih“ in se mora glasiti:

Pri odplatni pogodbi se dajejo ali stvari za stvari, ali dejanja, med katera spadajo tudi opusti, za dejanja, ali končno stvari za dejanja ali dejanja za stvari.

§ 110.

§ 918 o. d. z. se mora glasiti:

Ako eden pogodnik odplatne pogodbe ali ne izpolni o pravem času, na pravem kraju ali na pogojeni način, more drugi pogodnik zahtevati ali izpolnitev in povračilo škode zaradi zamude ali izjaviti odstop od pogodbe, določivši primeren rok za dodatno izpolnitev.

Ako je izpolnitev deljiva za obe strani, se more zaradi zakasnitve delne dajatve ali storitve izjaviti odstop le glede posameznih ali tudi vseh še ne opravljenih delnih dajatev ali storitev.

§ 111.

§ 919 o. d. z. se mora glasiti:

Ako je pogojena izpolnitev ob gotovo določenem času ali v gotovo določenem roku, in je sicer upravičen odstop, mora tisti, ki ima pravico odstopiti, ako hoče terjati, da se pogodba izpolni, to po preteku časa naznaniti drugemu brez odloga; ako to opusti, ne more pozneje več terjati, da se pogodba izpolni. Isto velja, ako se dá iz narave opravila ali iz namena dajatve ali storitve, ki je znan zavezancu, posneti, da zakasnela dajatev ali storitev ali, ako se zakasni delna dajatev ali storitev, še ostale dajatve ali storitve nimajo interesa za prejemnika.

§ 112.

§ 920 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se prepreči izpolnitev po krivdi zavezance ali po slučaju, za katerega je on odgovoren, more drugi pogodnik ali terjati povračilo škode, ker se pogodba ni izpolnila, ali odstopiti od pogodbe. Ako se izpolnitev deloma prepreči, ima pravico odstopiti, če se dá iz narave opravila ali iz namena dajatve ali storitve, ki je znan zavezancu, posneti, da delovita dajatev ali storitev zanj nima interesa.

§ 113.

§ 921 o. d. z. — čigar napis se izbrise — se mora glasiti:

Odstop od pogodbe ne izpreminja zahteve, da se povrne škoda, ki je povzročena s tem, da se po krivdi ni izpolnila pogodba. Že prejeta odplačila je dati nazaj ali povrniti tako, da nobeden pogodnik nima dobička iz škode drugega.

§ 114.

§ 1047 o. d. z. se mora glasiti:

Menjalci so vsled pogodbe zavezani, da izročé in prevzemó zamenjane stvari v prosto posest po zmislju dogovora z njihovimi sestavinami, in z vso pritiklino o pravem času, na pravem kraju in v istem stanju, v katerem so bile takrat, ko se je sklenila pogodba.

§ 115.

§ 1052 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor hoče zahtevati izročbo, mora prej izpolniti svojo obveznost ali biti pripravljen, da jo izpolni. Tudi tisti, ki je dolžen dati ali storiti naprej, more svojo dajatev ali storitev odreči dotlej, da se izvrši ali zavaruje povratna dajatev ali storitev, če je v nevarnosti zaradi slabih imovinskih razmer drugega pogodnika, ki mu niso morale biti znane ob sklepu pogodbe.

§ 116.

Posledice neizpolnjenih odplatnih pogodb, ki so bile sklenjene pred 1. dnem januarja 1917. l., se določajo po doslej veljajočem pravu.

Predpisi cesarskega ukaza z dne 12. junija 1915. l. (drž. zak. št. 158) o vojaških dobavnih pogodbah ostanejo neizpremenjeni.

5. Naslov.

Jamčevanje.

§ 117.

Določilo § 924 o. d. z. izgubi moč in se uporablja po 1. dnevu januarja 1917. l. le še, ako je bilo živinče prevzeto že pred tem dnevom.

§ 118.

§ 925 o. d. z. se mora glasiti:

Z ukazom se določi, v koliko nastopi domneva, da je bilo živinče bolno že pred izročbo, ako se pojavijo neke bolezni in napake v teku določenih rokov.

§ 119.

§ 926 o. d. z. se mora glasiti:

Pravne domneve, da je imelo živinče napako že pred izročbo, se pa more prevzemnik posluževati le tedaj, ako izročnika ali v njegovi odsotnosti občinskega predstojnika takoj obvesti o zapaženi hibi ali ako dá živinče preiskati po izvedencu ali predlaga sodni vzprejem dokazov, da se zavaruje dokaz.

§ 120.

§ 927 o. d. z. se mora glasiti:

Ako prevzemnik zanemari to previdnost, je dolžen dokazati, da je imelo živinče napako že pred izročbo. Vedno pa je tudi izročniku dovoljen dokaz, da je grajana napaka nastopila šele po izročbi.

§ 121.

§ 928 o. d. z. se mora glasiti:

Ako nedostatki kake stvari bijejo v oči ali ako se morejo bremena, ki se držé stvari, razvideti iz javnih knjig, se vobče ne jamči, razen slučajja zvijačnega zamolčanja nedostatka ali izrečne obljube, da je stvar prosta vseh napak in bremen (§ 443). Za dolgove in zastanke, ki se držé stvari, se mora dajati vsikdar odgovor.

§ 122.

§ 931 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se hoče prevzemnik poslužiti jamčevanja zato, ker kdo tretji zahteva stvar, mora svojemu predniku naznaniti spor. Ako opusti to, ne izgublja sicer še pravice do odškodbe, njegov prednik pa mu more zglasiti vse vgovore, ki so ostali proti tretjemu neizvedeni, in se s tem oprostiti odškodbe v tisti meri, kakor se razsodi, da bi bili ti vgovori, ako bi se jih bilo primerno poslužilo, povzročili drugo odločbo napram tretjemu.

§ 123.

§ 932 o. d. z. se mora glasiti:

Ako je nedostatek, zaradi katerega se mora jamčiti, tak, da se ne more več odpraviti in da zabranjuje redno rabo stvari, more prevzemnik terjati popolno razveljavljenje pogodbe, ako pa nedostatek ne zabranjuje redne rabe ali ako se more odpraviti, more terjati primerno zmanjšanje odplačila ali izboljšanje ali dodatek tega, česar

nedostaje. V vseh primerih jamči izročnik za zakriviljeno škodo.

Neznatno zmanjšanje vrednosti se ne vpošteva.

§ 124.

Po § 932 o. d. z. je vriniti:

§ 932 a. V teku pravde o razveljavi pogodbe zaradi napake živinčeta mora sodišče na predlog ene izmed strank, čim ogled ni več potreben, z začasno odredbo zaukazati sodno prodajo živinčeta in sodno položbo izkupila.

§ 125.

§ 933 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor hoče terjati jamčevanje, mora sodno uveljaviti svojo pravico, ako zadeva nepremične stvari, v treh letih, ako pa zadeva premične stvari, v šestih mesecih in, ako gre za napake živine, v šestih tednih, drugače je tožba ugasnila. Rok se prične od dneva, katerega se stvar odda; za jamčevanje zaradi takih napak živine, gledé katerih obstaja domnevni rok, od dneva, katerega se konča ta rok; za jamčevanje zaradi tega, ker kdo drug zahteva stvar, pa od dneva, katerega je pridobitnik zvedel za to zahtevo.

Uveljavljanje z vgovorom je pridržano pridobitniku, ako je v teku roka naznanil izročniku nedostatek.

§ 126.

Do pričetka veljavnosti ukaza, izdanega na podstavi § 118, se tudi nadalje uporabljajo doslej veljavna določila § 925 o. d. z. Pravitako še za primere, v katerih se je živinče izročilo pred pričetkom veljavnosti takega ukaza.

Določila §§ 119 do 125 se uporabljajo, tudi če je bila pogodba sklenjena pred 1. dnem januarja 1917. l.

6. Naslov.

Vzprejemanje gostov.

§ 127.

§ 970 o. d. z. dobi napis „Vzprejemanje gostov“ in se mora glasiti:

Gostilničarji, ki prenočujejo tujce, jamčijo kakor hranilci za stvari, ki so jih donesli vzprejeti

gostje, ako ne dokažejo, da škode niso zakrivali sami ali kdo izmed njihovih ljudi, niti je niso povzročile tuje osebe, ki zahajajo v hišo. Ako je tudi poškodovanec kriv, da je nastala škoda, mora sodnik odločiti po okoliščinah, ali in v kateri višini gre odškodba.

Za donesene veljajo stvari, ki so izročene gostilničarju ali komu izmed njegovih ljudi ali prinesene na mesto, ki so ga nakazali ti ljudje ali ki je določeno za to. Pravitako jamčijo podjetniki, ki imajo hleve in hranilne prostore, za živinčeta in vozila, vstavljena pri njih, in za stvari, ki so na njih.

Gostilničarjem se enačijo posestniki kopališč gledé stvari kopalnih gostov, ki jih običajno donesajo.

§ 128.

Po § 970 o. d. z. je vriniti:

§ 970 a. Odklonitev jamstva s tem, da se taka izjava nabije, je brez pravne moči. Za dragocenosti, denar in vrednostne papirje jamči gostilničar le do zneska 1000 K, razen ako je prevzel te stvari v hrambo vedoč, kakšne so, ali da so škodo zakrivali on sam ali njegovi ljudje.

§ 970 b. Pravica zahtevati odškodbo iz vzprejema gosta ugasne, ako oškodovanec, ko je zvedel za škodo, ni brez odloga naznanil tega gostilničarju. To pa ne velja, ako je bil gostilničar prevzel stvari v hrambo.

§ 970 c. V § 970 oznamene osebe imajo pravico pridržati donesene stvari, da zavarujejo svoje terjatve za to, da so prenočevale goste in jim dajale hrano, ter za svoje izdatke za goste.

§ 129.

Sprednja določila se ne uporabljajo, ako so se gostje vzprejeli pred 1. dnem januarja 1917. l.

7. Naslov.

Prodaja s pridržkom odkupa in kup na poskušnjo.

§ 130.

§ 1070 o. d. z. se mora glasiti:

Pridržek odkupa je dopusten le pri nepremičnih stvareh in pristojna prodajaleu le za čas njegovega življenja. Svoje pravice ne more pre-

nesti niti na dediče niti na nikogar drugega. Ako je pravica vknjižena v javnih knjigah, se more stvar terjati tudi od koga tretjega in z njim se ravna po tem, ali je njegova posest poštena ali nepoštena.

§ 131.

Določila §§ 133, zadnji odstavek, in 150, odstavek 2, izvršilnega reda ostanejo neizpremenjena.

§ 132.

§ 1080 o. d. z. se mora glasiti:

Kup na poskušnjo je sklenjen s pogojem, odvisnim od kupčeve volje, da blago odobri. Pogoj je v dvomu odloživ; kupec pred odobrenjem ni vezan na kup, prodajalec pa neha biti vezan, ako kupec ne odobri do preteka poskusnega časa.

§ 133.

§ 1081 o. d. z. se mora glasiti:

Ako je stvar že izročena, da se ogleda ali poskusi, velja za odobrenje, ako kupec molči dotlej, da je potekel poskusni čas.

§ 134.

Določila §§ 132 in 133 se ne uporabljajo na pogodbe, ki so bile sklenjene pred 1. dnem januarja 1917. l.

8. Naslov.

Najemna ali zakupna pogodba.

§ 135.

§ 1096 o. d. z. se mora glasiti:

Najmodalci in zakupodalcu so zavezani, da izročé in vzdržujejo zakupno ali najemno stvar na lastne stroške v rabnem stanu, in ne motijo zakupnikov ali najemnikov v pogojeni rabi ali uživanju. Ako je zakupna ali najemna stvar ob izročitvi tako nedostatna ali ako postane v najemni ali zakupni dobi brez najemnikove ali zakupnikove krivde tako nedostatna, da ni pripravna za pogojeno rabo, je najemnik ali zakupnik oproščen plačevanja najemnine ali zakupnine, dokler in kolikor je stvar nerabna. Tej oprostitvi se ni moči odreči naprej, kadar se vzamejo nepremične stvari v najem.

Zakupnik mora sam navadne poprave gospodarskih poslopij oskrbovati le toliko, kolikor se

morejo opravljati z gradivom posestva in z delom, katero je po kakovosti posestva upravičen zahtevati.

§ 136.

§ 1097 o. d. z. se mora glasiti:

Ako postanejo potrebne poprave, ki jih je dolžen izvršiti najmodalec ali zakupodalec, je najemnik ali zakupnik dolžen brez odloga naznaniti to najmodalcu ali zakupodalcu, sicer mora povrniti škodo. Najmodalec ali zakupodalec se šteje za poslovodjo brez naloga, ako je napravil na najemno ali zakupno stvar potrošek, ki ga je dolžen napraviti najmodalec ali zakupodalec (§ 1036) ali koristen potrošek (§ 1037); mora pa sodno terjati povračilo najdalje v šestih mescih po vrnitvi zakupne ali najemne stvari, drugače je tožba ugasnila.

§ 137.

§ 1098 o. d. z. se mora glasiti:

Najemniki in zakupniki so upravičeni rabiti in uživati najemne in zakupne stvari po zmislu pogodbe skozi določeni čas ali jih dati tudi v podzakup ali podnajem, ako se more to zgoditi brez lastnikove škode in se ni v pogodbi izrečno prepovedalo.

§ 138.

§ 1100 o. d. z. se mora glasiti:

Ako ni nič drugega dogovorjenega ali v kraju običajno, se ima zakupnina ali najemnina plačevati, ako se stvar vzame v zakup ali najem za eno ali več let, poluletno, pri krajši zakupni ali najemni dobi pa po preteku te dobe.

§ 139.

§ 1101 o. d. z. se mora glasiti:

V zavarovanje najemnine ima najmodalec nepremične stvari zastavno pravico na hišno opravo in premičnine, ki so se s seboj prinesle in so last najemnika ali rodbinskih udov, ki živé z njim v skupnem gospodarstvu, kolikor niso odtegnjene rubežu. Zastavna pravica ugasne, ako se stvari odstranijo pred njihovim zastavnim popisom, razen ako se to zgodi vsled sodne odredbe in najmodalec zglosi svojo pravico na sodišču v treh dneh po izvršitvi.

Ako se najemnik preseli ali ako se stvari raznesejo, ne da je najemnina plačana ali zavarovana, more najmodalec pridržati stvari na svojo nevarnost, toda v treh dneh mora prositi za zastavni popis ali izročiti stvari.

Zakupodalec zemljišča ima v enakem obsegu in z enako močjo zastavno pravico na živino, ki je na zakupnem posestvu, in na gospodarsko orodje in na pridelke, ki so še na posestvu.

§ 140.

§ 1102 o. d. z. se mora glasiti:

Zakupodalec ali najmodalec si more sicer pogoditi, da se mu zakupnina ali najemnina plačuje naprej. Ako pa je zakupnik ali najemnik naprej plačal več nego eden rok, more to ugovarjati kasneje vpisanemu upniku ali novemu lastniku le tedaj, ako je poodčteno v javni knjigi.

§ 141.

§ 1104 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se v zakup ali najem vzeta stvar sploh ne more rabiti ali uživati zaradi izrednih slučajev, kakor ognja, vojne ali kužne bolezni, zaradi velikih povodnji, ujim, ali zaradi docela slabe letine, zakupodalec ali najmodalec ni dolžen postaviti jo v prejšnji stan, toda plačati tudi ni nikake najemnine ali zakupnine.

§ 142.

§ 1105 o. d. z. se mora glasiti:

Ako obdrži najemnik kljub takemu slučaju omejeno rabo najemne stvari, se mu odpušča tudi razmeren del najemnine. Zakupniku pristojna popust na zakupnini, ako so vsled izrednih slučajev užitki posestva, ki se je vzelo v zakup le na eno leto, pali za več nego polovico navadnega donosa. Zakupodalec je dolžen popustiti toliko, kolikor nedostaje vsled tega odpada na zakupnini.

§ 143.

§ 1107 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se raba ali uživanje zakupne ali najemne stvari ne obrezuspeši zato, ker je poškodovana ali ker je nastala drugače nerabna, marveč zaradi zadržka ali nezgode, ki se je pripetila zakupniku ali najemniku, ali ako so bili za časa poškodbe pridelki že odločeni od zemljišča, zadeva nesrečni dogodek zakupnika ali najemnika samega. On mora vendar plačati zakupnino ali najemnino. Zakupodalec ali najmodalec si pa mora zaračunati prihranjeni potrošek in koristi, ki jih doseže s tem, da drugače uporablja zakupno ali najemno stvar.

§ 144.

§ 1109 o. d. z. se mora glasiti:

Po dokončani zakupni ali najemni pogodbi mora zakupnik ali najemnik vrniti stvar po zmislju popisa, ako se je morda napravil, ali vsaj v tistem stanju, v katerem jo je prevzel, v zakup vzeta zemljišča pa gledé na letni čas, v katerem se je zakup dokončal, v navadni gospodarski obdelavi. Niti pravica pridržanja ali vgovor pobota, niti ne prejšnje lastninske pravice ga ne more oprostiti od vrnitve.

§ 145.

Po § 1116 o. d. z. je vrniti:

§ 1116 a. S smrtjo enega izmed pogodnikov se ne razveljavi zakupna ali najemna pogodba. Najeme stanovanj pa morejo, ako umre najemnik, razvezati brez ozira na dogovorjeno dobo tako najemnikovi dediči kakor najmodalec, držé se zakonitega odpovednega roka.

§ 146.

§ 1117 o. d. z. se mora glasiti:

Zakupnik ali najemnik je upravičen, brez odpovedi odstopiti od pogodbe tudi pred pretekom pogojenega časa, ako je zakupna ali najemna stvar izročena v takem stanju ali ako je brez njegove krivde prišla v tako stanje, ki jo dela nesposobno za pogojeno rabo ali ako se znamenit del slučajno odvzame za daljši čas ali postane neraben. Zaradi tega, ker so najeti stanovanjski prostori škodljivi zdravju, ima najemnik to pravico tudi tedaj, ako se ji je odrekel v pogodbi ali ako je ob sklepu pogodbe vedel, kakšni so prostori.

§ 147.

§ 1121 o. d. z. se mora glasiti:

Pri prisilni sodni otujitvi je ravnati z zakupno ali najemno pravico, ako je vpisana v javne knjige, enako kakor s služnostjo. Ako zdražitelju ni prevzeti zakupne ali najemne pravice, se mu mora zakupnik ali najemnik umakniti po pravilni odpovedi.

§ 148.

Določila §§ 135, 138 in 145 se ne uporabljajo na zakupne ali najemne pogodbe, ki so bile sklenjene pred 1. dnem januarja 1917. l., določilo § 140 se ne uporablja na naprednine,

ki so se plačale pred tem dnevom, določilo § 147 ne na zakupne ali najemne pogodbe, ki so bile vključene pred tem dnevom.

§ 149.

Določila §§ 136, 137, 139, 141, 142, 143, 144 in 146 se uporabljajo tudi na zakupne ali najemne pogodbe, ki so bile sklenjene pred 1. dnem januarja 1917. l., z izjemo, da naj veljajo omejitve § 139 glede predmetov, zavezanih zakupodalčevi ali najmodalčevi zakoniti zastavni pravici, le za najemninske ali zakupninske terjatve, ki so nastale po preteku časa, v katerem je mogel zakupodalec ali najmodalec po 1. dnevu januarja 1917. l. razvezati zakupno ali najemno razmerje.

9. Naslov.

Službena pogodba in delovna pogodba. Založna pogodba.

§ 150.

26. poglavje II. dela občnega državlanskega zakonika dobi napis „O pogodbah o službovanjih“ in se mora glasiti:

Službena pogodba in delovna pogodba.

§ 1151. Ako se kdo zaveže, da za neki čas slušbuje komu drugemu, nastane službena pogodba; ako prevzame kdo, da izdela kako delo za plačilo, nastane delovna pogodba.

Kolikor je s tem združeno oskrbovanje opravila (§ 1002), se morajo izpolnjevati tudi predpisi o pooblastilni pogodbi.

§ 1152. Ako v pogodbi ni določeno plačilo, in tudi ni dogovorjena brezplačnost, velja, da je pogojeno primerno plačilo.

1. Službena pogodba.

§ 1153. Ako se iz službene pogodbe ali iz okolišnosti ne podaje nič drugega, mora službojemnik sam opravljati službo in pravica zahtevati opravljanje službe se ne dá prenesti. Kolikor o načinu in obsegu službe ni nič dogovorjenega, je opravljati službo, po okolišnostih primerno.

Pravica zahtevati plačilo.

§ 1154. Ako ni dogovorjenega nič drugega ali ako ni običajno nič drugega pri službi dotične vrste, je plačati plačilo, ko se je opravila služba.

Ako je plačilo odmerjeno po mescih ali krajših dobah, ga je plačevati na koncu posamezne dobe; ako je odmerjeno po daljših dobah, na koncu vsakega koledarskega mesca. Po urah, po kosu ali po posameznih storitvah odmerjeno plačilo je plačati za že dovršene storitve na koncu vsakega koledarskega tedna, ako pa gre za službena opravila višje vrste, na koncu vsakega koledarskega mesca.

V vsakem primeru dospe že zaslužno plačilo, ko se konča službeno razmerje.

§ 1154 a. Po kosu ali posameznih storitvah plačevani službojemnik more zahtevati pred dospelostjo plačila predujem, ki ustreza opravljenim službam in njegovim izdatkom.

§ 1154 b. Službojemnik obdrži pravico zahtevati plačilo, ako je po najmanj štirinajstdnevem službovanju zaradi bolezni ali nezgode za razumno kratek čas, ki pa ne presega enega tedna, zadržan opravljati službo, ne da bi bil to zakrivil nalašč ali z veliko nemarnostjo. Isto velja, ako je zaradi drugih važnih vzrokov, ki se tičejo njegove osebe, brez svoje krivde zadržan opravljati službo.

Zneske, ki jih prejema službojemnik za čas, v katerem je zadržan, na podstavi javnopravnega zavarovanja, more odbiti službodajnik s tistim delom, ki ustreza razmerju njegovega dejanskega prispevka k skupnemu zavarovalnemu prispevku.

§ 1155. Tudi za službovanje, ki se ni izvršilo, pristojna službojemniku plačilo, ako je bil pripravljen službovati, in so mu to zabranile okolišnosti, ki so na službodajnikovi strani; zaračunati si pa mora, kar je prihranil, ker je izostalo službovanje, ali kar je pridobil s tem, da se je drugje uporabljal, ali kar je namenoma zamudil pridobiti.

Ako je bil vsled takih okolišnosti z izgubo časa pri službovanju prikrajšan, mu gre primerna odškodnina.

Službodajnikove dolžnosti v primeru obolelosti.

§ 1156. Ako je službojemnik v službenem razmerju, ki poglavitno zahteva njegovo pridobivanje, vzprejet v službodajnikovo hišno vkupnost, mu mora službodajnik, ako oboli in tega ni povzročil niti nalašč niti z veliko nemarnostjo, poleg denarnih prejemkov dajati potrebno oskrbo in zdravniško zdravljenje in potrebna zdravila do štirinajst dni, ako je trajalo službeno razmerje že štirinajst dni, in do štirih tednov, ako je trajalo že pol leta.

Oskrba in zdravljenje se lahko daje tudi s tem, da se vzprejme v bolnico, ali s službojemnikovo pritrditvijo pri tretjih osebah. Ako je zaradi narave bolezni to potrebno, more službojemnik terjati strežbo v bolnici.

Dolžnosti, ki so po teh določenih naložene službodajniku, ne nastopijo, ako se je sklenilo službeno razmerje le za dobo začasne potrebe in še ni trajalo en mesec.

§ 1156 a. Izdatki v gotovini za zdravniško zdravljenje in nabavo potrebnih zdravil ter stroški strežbe v bolnici ali pri tretjih osebah se morejo zaračunati na službojemnikove denarne prejeme, pripadajoče za čas obolevnosti.

Na denarne prejeme se smejo zaračunati zneski, ki jih prejema službojemnik za čas obolevnosti na podstavi javnopravnega zavarovanja, s tistim delom, ki ustreza razmerju dejanskega prispevka službodajnika k skupnemu zavarovalnemu prispevku. Ostale v § 1156 označene službodajnikove dolžnosti prenehajo toliko, kolikor se dajejo službojemniku enake dajatve na podstavi zavarovanja.

Zahteve ugasnejo.

§ 1156 b. Dolžnosti, ki so naložene službodajniku po §§ 1154 b in 1156, ugasnejo, ako se konča službeno razmerje, ker je potekel čas, za katerega se je sklenilo, ali zaradi prejšnje odpovedi ali odpusta, ki ga ni povzročila obolevnost ali drugi važni vzroki v zmislu § 1154 b, ki se tičejo službojemnikove osebe. Ako se službojemnik odpusti, ker je zadržan, ali ako se mu odpove, dokler je zadržan, se s tem povzročeni konec službenega razmerja ne vpoštevata glede označenih zahtev.

Službodajnikova oskrbovalna dolžnost.

§ 1157. Službodajnik mora urediti službovanje tako in gledé prostorov in orodja, ki jih mora preskrbeti ali jih je preskrbel, skrbeti na svoje stroške za to, da se varujeta življenje in zdravje službojemnika, kolikor je to mogoče po naravi službovanja.

Ako je službojemnik vzprejet v službodajnikovo hišno vkupnost, mora službodajnik gledé stanovanjskega in spalnega prostora, preskrbe ter časa za delo in oddih zaukazati, kar je potrebno z ozirom na službojemnikovo zdravje, navedeno in vero.

Konec službenega razmerja.

§ 1158. Službeno razmerje se konča, ako poteče čas, za katerega se je sklenilo.

Službeno razmerje, dogovorjeno na poskušnjo ali le za dobo začasne potrebe, moreta oba pogodnika v prvem mesecu vsakčas razvezati.

Za čas življenja kake osebe ali za dalje nego za pet let dogovorjeno službeno razmerje more službojemnik razvezati po preteku petih let, drže se odpovednega roka šestih mesecev.

Ako se je sklenilo ali nadaljevalo službeno razmerje brez določbe časa, se more razvezati z odpovedjo po naslednjih določenih.

Odpovedni rokovi.

§ 1159. Odpoved je dopustna:

ako je pri službenem razmerju, ki se ne tiče službenih opravil višje vrste, plačilo odmerjeno po urah ali dnevih, po kosu ali posameznih storitvah, vsakčas za naslednji dan; ako tako službeno razmerje poglobitno zahteva službojemnikovo pridobivanje in je trajalo že tri mesece ali ako je plačilo odmerjeno po tednih, najkasneje prvi delavnik za konec koledarskega tedna. Učinek odpovedi ne nastopi, ako se plačuje po kosu ali posameznih storitvah, nikakor poprej, preden se ne dovrši delo, ki se izvršuje ob času odpovedi.

§ 1159 a. Ako službeno razmerje, ki se tiče službenih opravil višje vrste, poglobitno zahteva službojemnikovo pridobivanje in je trajalo že tri mesece, se je brez ozira na to, kako se odmerja plačilo, držati najmanj štiritedenskega odpovednega roka.

Isto velja sploh, ako je plačilo odmerjeno po letih.

§ 1159 b. V vseh drugih primerih se more razvezati službeno razmerje, drže se vsaj štirinajst-dnevnega odpovednega roka.

§ 1159 c. Odpovedni rok mora biti vedno za oba pogodnika enak. Ako so se dogovorili nenačni rokovi, velja za oba pogodnika daljši rok.

Iskanje nove službe.

§ 1160. Ako je službojemnik vzprejet v hišno vkupnost službodajnika ali ako ga službeno razmerje zadržuje poiskati si drugo službo, mu je po odpovedi dati za ta namen na zahtevanje primerni prosti čas, ne kraté plačila.

Konkurz.

§ 1161. Kak učinek ima razglasitev konkurza o službodajnikovi imovini na službeno razmerje, določa konkurzni red.

Predčasna razveza.

§ 1162. Vsak pogodnik more razvezati službeno razmerje iz važnih vzrokov, ako se je sklenilo za določen čas, pred potekom tega časa, sicer pa ne drže se odpovednega roka.

§ 1162 a. Ako izstopi službojemnik predčasno brez važnega vzroka, more zahtevati službodajnik, ali da zopet vstopi v službovanje ter povrne škodo, ali da povrne škodo, ker ni izpolnil pogodbe. Ako se odpusti službojemnik predčasno zaradi krivde, mora povrniti škodo, ker ni izpolnil pogodbe. Za že izvršene storitve, za katere plačilo še ni dospelo, ima službojemnik pravico zahtevati primerni del plačila le toliko, kolikor niso docela ali večji del izgubile svoje vrednosti za službodajnika s tem, da se je službeno razmerje razvezalo predčasno.

§ 1162 b. Ako službodajnik odpusti službojemnika predčasno brez važnega vzroka ali ako ga zadene krivda, da je službojemnik izstopil predčasno, obdrži službojemnik, ne kraté dalje segajoče odškodnine, svojo pogodbeno pravico zahtevati plačilo za dobo, ki bi bila morala miniti dotlej, da bi se končalo službeno razmerje s tem, da bi potekel pogodbeni čas ali da bi se razmerje v redu odpovedalo, vračunati pa je to, kar je prihranil, ker je izostalo službovanje, ali kar si je pridobil s tem, da se je uporabljal drugje, ali kar je namenoma zamudil pridobiti. Kolikor pa zgoraj imenovana doba ne presega treh mesecev, more službojemnik takoj terjati vso za ta čas pristoječe plačilo brez odbitka.

§ 1162 c. Ako zadene oba pogodnika krivda, da se je predčasno razvezalo službeno razmerje, mora sodnik odločiti po svobodnem preudarku ali in v kateri višini gre povračilo.

§ 1162 d. Zahteve zaradi predčasnega izstopa ali predčasnega odpusta v zmislu §§ 1162 a in 1162 b se morajo sodno uveljavljati v šestih mescih po preteku dneva, katerega so se mogle staviti, sicer so izključene.

Izpričevalo.

§ 1163. Kadar se konča službeno razmerje, je izdati službojemniku na njegovo zahtevanje

pismo izpričevalo o tem, kako dolgo je trajalo in kakšno je bilo službovanje. Ako zahteva službojemnik izpričevalo, dokler traja službeno razmerje, mu ga je izdati na njegove stroške. Vpisi in opomnje v izpričevalu, s katerimi se otežuje službojemniku doseči novo službo, niso dopustni.

Službojemnikova izpričevala, ki jih hrani službodajnik, je izročiti službojemniku na zahtevanje vsakčás.

Obvezni predpisi.

§ 1164. Službojemnikove pravice, ki se podajajo iz določil §§ 1154, odstavek 3, 1156 do 1159 b, 1160 in 1162 a do 1163, se s službeno pogodbo ne morejo razveljaviti ali omejiti.

2. Delovna pogodba.

§ 1165. Podjetnik je dolžen izvršiti delo osebno ali ga dati izvršiti s svojo osebno odgovornostjo.

§ 1166. Ako mora tisti, ki je prevzel izdelavo kake stvari, dati stvarino za to, je smatrati pogodbo v dvomu za kupno pogodbo; ako pa daje stvarino naročnik, v dvomu za delovno pogodbo.

Jamčevanje za nedostatke.

§ 1167. Pri bistvenih nedostatkih, ki delajo izdelek neraben ali ki nasprotujejo izrečnemu pogoju, more naročnik odstopiti od pogodbe. Ako tega noče ali ako nedostatki niso niti bistveni, niti proti izrečnemu pogoju, more terjati popravilo, ako bi ne zahtevala nerazmernega potroška, ali primerno zmanjšanje plačila. Za popravilo mora določiti podjetniku primeren rok, z izjavo, da odklanja popravilo po preteku tega roka. V ostalem se uporabljajo predpisi, ki so dani za jamčevanje pri odplatnih pogodbah sploh.

Preprečba izvršitve.

§ 1168. Ako se delo ne izvrši, gre podjetniku vendar dogovorjeno plačilo, ako je bil pripravljen opraviti ga in so mu to zabranile okoliščnosti, ki so na naročnikovi strani; zaračunati si pa mora, kar je prihranil, ker je izostalo delo, ali kar si je pridobil s tem, da se je uporabljal drugje, ali kar je namenoma zamudil pridobiti. Ako je bil zaradi takih okoliščnosti prikrajšan z iz-

gubo časa pri izvrševanju dela, mu gre primerna odškodnina.

Ako izostane za izvršitev dela potrebno sodelovanje naročnika, ima podjetnik tudi pravico določiti mu primeren rok, da to dopolni, z izjavo, da velja pogodba za razveljavljeno, ko mine rok brez uspeha.

§ 1168 a. Ako se izdelek, preden se prevzame, po golem slučaju pokonča, ne more podjetnik zahtevati plačila. Izguba tvarine zadene tistega pogodnika, ki jo je priskrbel. Ako se pa izdelek ponesreči zaradi očitne nesposobnosti tvarine, ki jo je dal naročnik, ali zaradi očitno nepravilnih naročnikovih navodil, je podjetnik odgovoren za škodo, ako ni svaril naročnika.

Dolžnost oskrbovanja.

§ 1169. Določila § 1157 se zmislu primerno uporabljajo na delovno pogodbo, izvzemši določila, ki se tičejo uravnave službenih opravil in delovnega časa in časa za oddih.

Plačevanje plačila.

§ 1170. Praviloma je plačati plačilo po dovršenem delu. Ako se pa delo opravlja v gotovih oddelkih ali ako so s tem spojeni razhodki, ki jih ni prevzel podjetnik, je podjetnik upravičen že poprej terjati razmeren del plačila in povračilo razhodkov, ki jih je imel.

§ 1170 a. Ako je dan pogodbi v podstavo proračun stroškov z izrečnim jamčenjem za njegovo pravilnost, ne more podjetnik terjati zvišbe plačila, tudi če so proračunjena dela nepričakovano velika ali draga.

Ako je dan proračun v podstavo brez jamčevanja in ako se pokaže, da je neizogibno, da se znatno preseže, more naročnik odstopiti od pogodbe, ako primerno odškoduje delo, ki ga je opravil podjetnik. Čim se pokaže, da je tak preseg neizogiben, mora podjetnik to nemudoma naznaniti naročniku, sicer izgubi vsako pravico zahtevati kaj, ker je več dela.

Pogodba ugasne zaradi smrti.

§ 1171. Delovna pogodba o delih, pri katerih gre za posebne osebne lastnosti podjetnika, ugasne z njegovo smrtjo, in njegovi dediči morejo terjati le ceno za pripravljeno rabno stvarino in del

plačila, ki je primeren vrednosti storjenega dela. Ako umrje naročnik, ostanejo dediči vezani na pogodbo.

3. Založna pogodba.

§ 1172. Z založno pogodbo se zavezuje stvaritelj slovstvenega, umetniškega ali fotograf-skega dela ali njegov pravni naslednik, da prepušča komu drugemu delo, da ga izda, ta (založnik) pa, da delo razmnoži in razpečava.

§ 1173. Ako se ni ničesar določilo o številu izdaj, je založnik upravičen le za eno izdajo. Preden se ne proda izdaja, sme stvaritelj le tedaj dalje razpolagati z delom, ako plača založniku primerno odškodbo.

4. Dajatev za nedovoljen namen.

§ 1174. Kar je kdo vedoma dal, da bi povzročil nemožno ali nedovoljeno dejanje, tega ne more zopet terjati nazaj. V koliko je državni zaklad upravičen to zaseči, določajo politični ukazi. Ako pa se je dalo kaj za to, da se zabrani nedovoljeno dejanje, tistemu, ki je hotel storiti a ko dejanje, se sme terjati nazaj.

Posojilo, ki se je dalo za prepovedano igro, se ne more terjati nazaj.

§ 151.

Ukazoma se more za posamezne kraje ali okoliše in za posamezne skupine službenih razmerij natančneje določiti prosti čas, ki ga je dati službojemniku po odpovedi, da si poišče drugo službo.

§ 152.

Določila § 150 se uporabljajo na službena razmerja, obstoječa 1. dne januarja 1917. l. §§ 1162 do 1162 d o. d. z. se pa ne uporabljajo, ako se je službeno razmerje predčasno razvezalo pred 1. dnem januarja 1917. l.

§ 153.

Določila § 150 se ne uporabljajo na službeno razmerje oseb, ki so namesčene za uradnike ali uslužbenca dvora, države, državnega zaveda, dežele, okraja, občine ali javnega zaklada, ako službeno razmerje ne sloni na zasebnopravni

pogodbi. Neizpremenjeni ostanejo za določna službena razmerja obstoječi posebni zakoniti predpisi, zlasti predpisi občega rudarskega zakona, obrtnega reda in zakona z dne 28. julija 1902. l. (drž. zak. št. 156) ter zakona o trgovinskih pomočnikih, zakona o graščinskih uradnikih, poselskih in družinskih redov, nadalje predpisi železniškega obratnega reda in organizacijskega ustava za državno železniško upravo, obstoječi z ozirom na nadzorovalno in disciplinarno pravico železniških nadzornih oblastev nasproti uslužbencem državnih in zasebnih železnic.

Kolikor v posebnih zakonitih predpisih, obstoječih za določna službena razmerja, ni določil o službeni pogodbi, se uporabljajo določila § 150.

10. Naslov.

Pravica do povračila škode.

§ 154.

§ 1295 o. d. z. se mora glasiti:

Vsakdo je upravičen, zahtevati od poškodovalca povračilo škode, ki mu jo je prizadel po krivdi; bodisi da se je škoda povzročila s prestopkom pogodbene dolžnosti ali brez ozira na pogodbo.

Tudi kdor namenoma prizadene škodo na način, ki greši zoper lepe sčge, je odgovoren za to, toda ako se je to zgodilo izvršujе pravico, le tedaj, ako je imelo izvrševanje pravice očitno namen, da se škoduje drugemu.

§ 155.

§ 1305 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor se poslužuje svoje pravice v pravnih mejah (§ 1295, odstavek 2), ni odgovoren za škodo, ki izvira iz tega za koga drugega.

§ 156.

Po § 1306 o. d. z. je vriniti:

§ 1306 a. Ako kdo povzroči škodo v sili, da bi od sebe ali od drugih odvrnil neposrednje pretečo nevarnost, mora sodnik, uvažujе, ali je poškodovanec opustil obrambo z ozirom na drugemu pretečo nevarnost, ter uvažujе razmerje velikosti poškodbe k tej nevarnosti ali končno imovino poškodovalca in poškodovanca, razsoditi, ali in v katerem obsegu je povrniti škodo.

§ 157.

§ 1307 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se je kdo iz lastne krivde pripravil v stanje zmotenosti misli ali v silo, je tudi v tem stanju povzročeno škodo pripisovati njegovi krivdi. Ravno to velja za koga drugega, ki je povzročil po svoji krivdi ta položaj pri poškodovalcu.

§ 158.

§ 1308 o. d. z. se mora glasiti:

Ako blazniki ali bebcı ali nedorasli poškođujejo koga, ki je dal po kakršnikoli krivdi sam povod za to, ne more zahtevati nikakega povračila.

§ 159.

Po § 1313 o. d. z. je vriniti:

§ 1313 a. Kdor je dolžen komu drugemu kaj dati ali storiti, mu jamči za krivdo svojega zakonitega zastopnika ter oseb, ki se jih poslužuje za izpolnitev, kakor za svojo lastno krivdo.

§ 160.

§ 1314 o. d. z. — čigar napis se izbriše — se mora glasiti:

Kdor sprejme uslužbenca brez izpričevala ali vedoma obdrži v službi osebo, ki je nevarna po svoji telesni ali duševni kakovosti, ali ji daje bivališče, jamči hišnemu gospodarju in domačinom za povračilo škode, ki se je povzročila po nevarni kakovosti teh oseb.

§ 161.

§ 1315 o. d. z. se mora glasiti:

Sploh jamči tisti, ki se poslužuje za oskrbovanje svojih stvari nezmožne ali vedoma nevarne osebe, za škodo, ki jo v tej lastnosti prizadene komu drugemu.

§ 162.

§ 1316 o. d. z. se mora glasiti:

Gostilničarji, ki prenočujejo tujce, ter druge v § 970 oznamenjene osebe, nadalje brodniki in vozniki jamčijo za škodo, ki jo povzročajo njihovi lastni ali po njih odkazani uslužbenci gostu ali potniku na prinesenih ali prevzetih stvareh v njihovi hiši, njihovem zavodu ali na njihovem vozilu.

§ 163.

§ 1319 o. d. z. dobi napis „6. S stavbo“ in se mora glasiti:

Ako se kdo poškoduje s tem, da se zrušijo ali odločijo deli poslopja ali druge na zemljišču narejene zgradbe, ali ako se sicer povzroči škoda, je posestnik poslopja ali zgradbe dolžen povrniti škodo, ako je dogodek posledica nedostatne kakovosti zgradbe in ako ne dokaže, da je poskrbel vse, kar je potrebno, da bi se odvrnila nevarnost.

§ 164.

§ 1320 o. d. z. dobi napis „7. Po živali“ in se mora glasiti:

Ako žival koga poškoduje, je za to odgovoren tisti, ki jo je k temu naganjal, dražil ali zanemaril jo zavarovati. Tisti, ki ima žival, je odgovoren, ako ne dokaže, da je bil skrbel za potrebno zavarovanje ali nadzorovanje.

§ 165.

§ 1327* o. d. z. se mora glasiti:

Ako nastopi iz telesne poškodbe smrt, se morajo povrniti ne le vsi stroški, marveč tudi zaostalim, za kojih preživljanje je moral usmrčenec skrbeti po zakonu, to, kar so izgubili vsled tega.

§ 166.

§ 1328 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor napelje žensko s kaznivim dejanjem ali sicer z zvijačo, z grožnjami ali zlorabo razmerja odvisnosti, da dovoli nezakonsko telesno združitev, ji mora povrniti škodo, ki jo ima, in izgubljeni dobiček.

§ 167.

§ 1329 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor oropa koga njegove svobode s tem, da ga siloma odpelje, da ga samolastno zajame kot jetnika ali da ga nalašč protipravno zapre, je zavezan, da preskrbi žaljencu prejšnjo svobodo in mu dá polno zadoščenje. Ako mu ne more več preskrbeti svobode, mora dati njegovim zaostalim povračilo, kakor če ga usmrti.

§ 168.

§ 1330 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se je komu z razžaljenjem časti povzročila resnična škoda ali izguba dobička, je upravičen terjati odškodbo.

To velja tudi, ako kdo razširja dejanstva, ki škodujejo kreditu, pridobitku ali uspevanju koga drugega in o katerih je vedel ali je moral vedeti, da so neresnična. V tem primeru se more zahtevati tudi preklic in njega objava. Za poročilo, ki se ni izreklo javno in o katerem tisti, ki ga pove, ne ve, da je neresnično, ne jamči, ako je imel on ali prejemnik poročila upravičen interes na njem.

§ 169.

§ 1336 o. d. z. se mora glasiti:

Pogodniki morejo skleniti poseben dogovor, da naj se plača tedaj, ako se obljuba ali vobče ne izpolni ali ne na pravi način ali prekasno, namesto škode, ki jo je povrniti, določen denaren ali drug znesek (§ 912). Če ni posebnega dogovora, dolžnik ne dobi pravice, da bi se oprostil izpolnitve, če plača povračilni znesek. Ako se je obljubila konvencijska kazen, če bi se kdo ne držal časa ali kraja izpolnitve, je moči terjati jo poleg izpolnitve.

V vseh primerih mora sodnik, ako treba, po zaslišbi izvedencev znižati povračilni znesek, ako dolžnik dokaže, da je pretiran.

§ 170.

Na poškodbe, ki so se dogodile pred 1. dnem januarja 1917. l., se ne uporabljajo sprednja določila.

11. Naslov.

Plačevanje.

§ 171.

§ 1358 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor plača tuj dolg, za katerega jamči osebno ali z določenimi imovinskimi kosi, stopa v upnikove pravice, in je upravičen terjati od dolžnika povračilo plačanega dolga. V to svrhu je plačani upnik obvezan izročiti plačniku vse pravne pripomočke in zavarovalne pomočke, kar jih ima.

§ 172.

§ 1422 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor plača dolg koga drugega, za katerega ne jamči (§ 1358), more zahtevati, preden plača ali kada plača dolg, da mu upnik odstopi svoje pravice; rako je to storil, velja plačilo za odkup terjatve.

§ 173.

§ 1423 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se ponudi odkup z dolžnikovim sporazumom, mora upnik sprejeti plačilo; vendar mu razen primera goljufije ni treba jamčiti za izterljivost in za resničnost terjatve. Brez dolžnikovega privolila praviloma (§ 462) kdo drug ne more upniku vsiliti plačila.

§ 174.

K § 1426 o. d. z. je pristaviti za sklepni stavek:

Stroške pobotnice mora plačati upnik, ako ni dogovorjenega nič drugega.

§ 175.

Sprednja določila se ne uporabljajo na plačila, ki so se plačala pred 1. dnem januarja 1917. l.

12. Naslov.

Nakazovanje.

§ 176.

§ 1400 o. d. z. se mora glasiti:

Z nakazom na plačilo koga drugega se pooblašča prejemnik nakaza (asignatar) pobrati plačilo pri odkazancu (asignatu) in asignat se pooblašča plačati prejemniku nakaza za račun nakaznika (asignanta). Neposrednjo pravico proti odkazancu dobi prejemnik nakaza šele, ko mu je došla izjava odkazančeva, da je sprejel nakaz.

§ 177.

§ 1401 o. d. z. — čigar napis se izbriše — se mora glasiti:

Kolikor odkazanec že dolguje nakazniku to, kar je plačati, ima njemu nasproti dolžnost pokoriti se nakazu. Ako se naj plača z nakazom dolg nakaznika pri prejemniku, ki je sprejel nakaz, ima prejemnik dolžnost odkazanca pozvati, naj plača.

Ako se prejemnik noče poslužiti nakaza ali ako se odkazanec brani sprejeti nakaz ali plačati, mora prejemnik to brez odloga naznaniti nakazniku.

Dolg se poravna šele s tem, da se plača, ako ni dogovorjeno nič drugega.

§ 178.

§ 1402 o. d. z. — čigar napis se izbriše — se mora glasiti:

Ako je odkazanec sprejel nakaz nasproti prejemniku, mu more vgovarjati le to, kar se tiče veljavnosti sprejema ali se podaja iz vsebine nakaza ali iz njegovih osebnih odnošajev k prejemniku.

§ 179.

§ 1403 o. d. z. se mora glasiti:

Dokler odkazanec še ni sprejel nakaza nasproti prejemniku, ga more nakaznik preklicati. Ako med nakaznikom in odkazancem ni drugega pravnega naslova, veljajo za pravno razmerje med njima predpisi o pooblastilni pogodbi; nakaz pa ne ugasne z nakaznikovo ali odkazančevo smrtjo. V koliko ima razveljava nakaza pravno moč tudi nasproti prejemniku, se določa po pravnem razmerju, ki vlada med prejemnikom in nakaznikom.

Zahteva prejemnikova proti odkazancu zastara v treh letih.

§ 180.

Sprednja določila se ne uporabljajo na nakaze, ki so se dali pred 1. dnem januarja 1917. l.

13. Naslov.

Prevzetba dolga.

§ 181.

§ 1404 o. d. z. dobi napis „5. Prevzetba dolga“ in se mora glasiti:

Kdor obljubi dolžniku, da plača njegovim upnikom (prevzetba izpolnitve), jamči dolžniku za to, da upnik ne bo zahteval kaj od njega. Upniku ne nastane iz tega neposrednje nikaka pravica.

§ 182.

§ 1405 o. d. z. se mora glasiti:

Kdor izjavi dolžniku, da prevzame njegov dolg (prevzetba dolga), stopi kakor dolžnik na njegovo mesto, ako privoli upnik. Dotlej, da se dá to privoljenje, ali ako se odreče, jamči kakor

ob prevzetbi izpolnitve (§ 1404). Upnikovo privoljenje se more izjaviti ali dolžniku ali prevzemniku.

§ 183.

§ 1406 o. d. z. se mora glasiti:

Tudi brez dogovora z dolžnikom more kdo drug prevzeti dolg po pogodbi z upnikom.

V dvomu pa je smatrati upniku izjavljeno prevzetbo dolga za jamstvo poleg dosedanega dolžnika, ne namesto njega.

§ 184.

§ 1407 o. d. z. se mora glasiti:

Z ozirom na prevzeti dolg so prevzemnikove obveznosti iste kakor obveznosti dosedanega dolžnika. Prevzemnik more vgovarjati upniku to, kar izvira iz pravnega razmerja med upnikom in dosedanjim dolžnikom.

Postranske pravice terjatve se ne izpreminjajo z menjavo dolžnika. Poroki in zastave, ki so jih dale tretje osebe, pa jamčijo le tedaj dalje, ako je porok ali zastavnik pritrdil, da se menja dolžnik.

§ 185.

§ 1408 o. d. z. se mora glasiti:

Ako prevzame pridobitnik ob otujitvi nepremičnine zastavno pravico, ki se je drži, je to v dvomu smatrati za prevzetbo dolga. Otujitelj more, ko se je prenesla lastnina, pozvati upnika pismeno, naj sprejme novega dolžnika namesto njega, z učinkom, da velja privoljenje za dano, ako se ne odreče v šestih mescih. Na ta učinek se mora izrečno opozoriti v pozivu.

§ 186.

§ 1409 o. d. z. se mora glasiti:

Ako prevzame kdo imovino ali podjetje, je, ne kraté dalje trajajočega jamstva otujitelja, neposrednje zavezan upnikom zaradi dolgov, spadajočih k imovini ali podjetju, za katere je vedel ali je moral vedeti ob izročitvi. Jamstva se pa oprosti tedaj, ako je takih dolgov poravnal že toliko, kolikor znaša vrednost prevzete imovine ali prevzetega podjetja.

Nasprotujoči dogovori med otujiteljem in prevzemnikom na škodo upnikom nimajo moči nasproti njim.

§ 187.

Ako prevzame bližnji svojec otujitelj (§ 32 konkurznega reda) imovino ali podjetje, je, ne kraté dalje trajajočega jamstva otujitelja, zavezan upnikom zaradi dolgov, spadajočih k imovini ali podjetju, neposrednje in brez omejitve na vrednost prevzete imovine ali prevzetega podjetja, kolikor ne dokaže, da mu dolгови ob izročitvi niso niti bili znani, niti so mu morali biti znani.

§ 188.

Določila §§ 186 (§ 1409 o. d. z.) in 187 ne veljajo za prevzete imovine ali podjetja po konkurznem postopku ali prisilni izvršbi.

§ 189.

§ 1410 o. d. z. se mora glasiti:

Ako se dogovori vstop novega dolžnika na mesto dosedanega dolžnika tako, da se na mesto odpravljenega razmerja dolga postavi zaveznost novega dolžnika iz samostojnega pravnega naslova ali izpremenivši glavni predmet terjatve, ne nastopijo učinki prevzetbe dolga, temveč prenovitne pogodbe (§ 1377, 1378).

§ 190.

Sprednja določila se ne uporabljajo na prevzemne izjave in izročitve, ki so se dogodile pred 1. dnem januarja 1917. l.

6. Oddelek.

Zastaranje in zakonite določbe rokov.

§ 191.

Napis § 1478 o. d. z. se mora glasiti:

Čas zastaranja. Obči.

§ 192.

§ 1480 o. d. z. se mora glasiti:

Terjatve zastalih vsakoletnih plačil, zlasti obresti, rent, prispevkov za preživljanje, dajanja preživitka ter letnin, dogovorjenih za odplačevanje glavnice, ugašajo v treh letih; pravica sama zastara, ako se trideset let ne uživa.

§ 193.

§ 1485 o. d. z. se mora glasiti:

Gledé oseb, ki uživajo ugodnosti po § 1472, se zahteva, kakor za priposestevanje, ravno tako tudi za zastaranje, štirideset let.

Obče pravilo, da se pravica izgublja zaradi neuživanja šele po preteku tridesetih ali štiridesetih let, se dá uporabljati le na tiste primere, za katere ni zakon izmeril krajše dobe (§ 1465).

§ 194.

§ 1486 o. d. z. dobi napis „Posebni čas zastaranja“ in se mora glasiti:

V treh letih so zastarele: terjatve

1. za dobavljanje stvari ali izvrševanje del ali druge dajatve in storitve v obrtnem, trgovskem ali drugačnem opravičnem obratu;

2. za dobavljanje kmetijskih in gozdarstvenih pridelkov v obratu kmetijstva in gozdarstva;

3. za prevzetbo v prehrano, strežbo, zdravljenje, vzgojevanje ali poučevanje po osebah, ki se bavijo s tem, ali v zavodih, ki služijo temu namenu;

4. najemnin in zakupnin;

5. službojemnikov zaradi plačila in povračila izdatkov iz službenih pogodb pomožnih delavcev, dninarjev, poslov in vseh zasebnih uslužbencev, ter službodajnikov zaradi predujemov, danih na take terjatve;

6. zdravnikov, živinozdravnikov, babic, zasebnih učiteljev, odvetnikov, notarjev, patentnih zastopnikov in vseh drugih za oskrbovanje nekih stvari javno postavljenih oseb zaradi plačila za njihove dajatve in storitve in povračila njihovih stroškov, ter strank zaradi predujemov tem osebam.

§ 195.

§ 1487 o. d. z. se mora glasiti:

Pravice razdreti izrecilo poslednje volje; terjati dolžni delež ali njegovo dopolnitev; preklicati daritev zaradi obdarjenčeve nehvaležnosti ali zahtevati kaj od obdarjenca zaradi prikratbe dolžnega deleža; razveljaviti odplatno pogodbo zaradi prikratbe nad polovico, ali izpodbijati izvršeno delitev skupnega blaga; in terjatev zaradi strahu ali zmote, ki se je pripetila pri pogodbi, če se drugi pogodnik ni zakrivil nikake zvijače, se morajo uveljaviti v treh letih. Po preteku tega časa so zastarele.

§ 196.

§ 1489 o. d. z. se mora glasiti:

Vsaka tožba za odškodbo je zastarela v treh letih od tistega časa, ko je poškodovanec zvedel za škodo in za poškodovalčevo osebo, bodisi da se je škoda povzročila s prestopkom pogodbene dolžnosti ali brez ozira na pogodbo. Ako poškodovanec ni zvedel za škodo ali za poškodovalčevo osebo ali ako je nastala škoda iz hudodelstva, ugasne tožbena pravica le po tridesetih letih.

§ 197.

§ 1490 o. d. z. se mora glasiti:

Tožbe o razžaljenju časti, ki obstajajo zgolj v psovanju z besedami, spisi ali pačenjem, se ne morejo več podati po preteku enega leta. Ako pa razžalitev obstoja v nasilju, traja tožbena pravica na zadoščenje tri leta.

Na tožbe za odškodnino, ker se je škodovalo kreditu, pridobitku ali uspevanju koga drugega z razširjanjem neresničnih dejanstev, je uporabljati predpise § 1489.

§ 198.

Določila § 1, odstavek 3, cesarskega ukaza z dne 9. junija 1915. l. (drž. zak. št. 156) o odgovornosti za povračilo škode ob izdajalskih, v vojnih časih storjenih dejanjih ostanejo neizpremenjena.

§ 199.

Ako se je pričelo zastaranje pred 1. dnem aprila 1916. l., se uporabljajo sprednja določila tako, da je računati zastaranje od 1. dne aprila 1916. l. Ako pa poteče v zakonu doslej določeni rok poprej, je zastaranje dovršeno s potekom tega roka.

§ 200.

S predpisi o skrajšanju rokov zastaranja se ne izpreminjajo, kolikor obsegajo določila o zastaranju, ki se razlikujejo od teh predpisov:

1. Določila mednarodnih dogovorov o tovarnem prometu po železnicah;

2. obratni pravilnik za železnice z dodatki vred;

3. določila zakona z dne 1. maja 1869. l. (drž. zak. št. 58), s katerim se ustanavlja rok,

po čigar preteku ugasnejo pravice obeh bolnic zahtevati od deželnih zakladov povračilo oskrbnih stroškov;

4. določila § 19 zavarovalnega reda;

5. vsi drugi predpisi, s katerimi je za zahteve, oznamenjene v §§ 194 in 196, določen krajši rok zastaranja nego tri leta.

§ 201.

§§ 1467 in 1469 o. d. z. sta razveljavljena.

§ 202.

V § 120 o. d. z. je namesto besed „pred pretekom šestega meseca“ postaviti „pred pretekom 180. dneva“; v § 138 o. d. z. je namesto besed „v sedmem mesecu po sklenjenem zakonu ali v desetem mesecu“ postaviti „po preteku 180 dni po sklenjenem zakonu in pred pretekom 300. dneva“; v § 163 o. d. z. je namesto besed „manj kakor šest mesecev, ne več kakor deset mesecev“ postaviti „manj nego 180 in ne več nego 300 dni“.

Člen II.

Določila tretje delne novele k občemu državljskemu zakoniku o zastaranju (§§ 191

do 201) dobé moč 1. dne aprila 1916. l., določila o pridobitvi stvarnih pravic na ne vknjiženih nepremičninah in zgradbah 15. dne aprila 1916. l., vsa ostala določila tretje delne novele pa 1. dne januarja 1917. l.

S temi dnevi izgubé moč, kolikor v tem cesarskem ukazu ni določenega nič drugega, vsa doslej veljajoča zakonita določila, ki se ne strinjajo z njegovimi predpisi.

Izvršiti ta cesarski ukaz je naročeno Mojemu pravosodnemu ministru. Ukreniti mora vse za uvedbo in izvršitev potrebne zaukaze in sicer, kolikor se tičejo področja drugih ministrov, v porazumu z njimi.

Na Dunaju, 19. dne marca 1916. l.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Georgi s. r.

Forster s. r.

Trnka s. r.

Morawski s. r.

Hohenlohe s. r.

Hochenburger s. r.

Hussarek s. r.

Zenker s. r.

Leth s. r.

Spitzmüller s. r.

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru,

izhaja v založbi c. kr. dvorne in državne tiskarnice na Dunaju, I. okraj, Seilerstätte št. 24, tudi v letu 1916. v nemškem, češkem, italijanskem, hrvaškem, poljskem, rumunskem, maloruskem in slovenskem jeziku.

Naročnina za celi letnik 1916 državnega zakonika v vsaki teh osmih izdaj znaša za en izvod — bodisi, da se hodi ponj ali da se ta izvod pošilja poštne prosto — 8 K.

Naročevati je treba v založbi c. kr. dvorne in državne tiskarnice na Dunaju, I. okraj, Seilerstätte št. 24, kjer se dobivajo tudi posamezni letniki in posamezni kosi državnega zakonika.

Ker se državni zakonik naročnikom oddaja, oziroma pošilja le, če se je plačala prej letna naročnina zanj, je ob enem z naročbo plačati tudi zanjo pripadajoči znesek; da se more hitro in brez pritožb vročevati po c. kr. pošti, je poleg natančnega naslova stanovanja povedati tudi dotični poštni dostavni okraj.

Posamezni letniki nemške izdaje se dobivajo:

Letnik 1849. za .	4 K 20 h	Letnik 1866. za .	4 K 40 h	Letnik 1883. za .	5 K — h	Letnik 1900. za .	7 K — h
1850.	10 „ 50	1867.	4 „ —	1884.	5 „ —	1901.	6 „ —
1851.	2 „ 60	1868.	4 „ —	1885.	3 „ 60	1902.	7 „ 50
1852.	5 „ 20	1869.	6 „ —	1886.	4 „ 60	1903.	9 „ —
1853.	6 „ 30	1870.	2 „ 80	1887.	5 „ —	1904.	5 „ —
1854.	8 „ 40	1871.	4 „ —	1888.	8 „ 40	1905.	6 „ —
1855.	4 „ 70	1872.	6 „ 40	1889.	6 „ —	1906.	12 „ —
1856.	4 „ 90	1873.	6 „ 60	1890.	5 „ 40	1907.	13 „ —
1857.	5 „ 70	1874.	4 „ 60	1891.	6 „ —	1908.	9 „ —
1858.	4 „ 80	1875.	4 „ —	1892.	10 „ —	1909.	8 „ 50
1859.	4 „ —	1876.	3 „ —	1893.	6 „ —	1910.	8 „ 40
1860.	3 „ 40	1877.	2 „ —	1894.	6 „ —	1911.	7 „ —
1861.	3 „ —	1878.	4 „ 60	1895.	7 „ —	1912.	12 „ 50
1862.	2 „ 80	1879.	4 „ 60	1896.	7 „ —	1913.	9 „ 50
1863.	2 „ 80	1880.	4 „ 40	1897.	15 „ —	1914.	15 „ —
1864.	2 „ 80	1881.	4 „ 40	1898.	6 „ —	1915.	11 „ 70
1865.	4 „ —	1882.	6 „ —	1899.	10 „ —		

Posamezni letniki v drugih sedmerih jezikih počenši z l. 1870. se dobivajo po istih cenah kakor nemška izdaja.

Ako se naroči vsaj 10, toda poljubnih celotnih letnikov državnega zakonika na enkrat, se dovoli 20% popusta, ako se naroči vsaj 25, toda poljubnih celotnih letnikov državnega zakonika na enkrat, 25% popusta, in ako se naroči vsaj 35, toda poljubnih celotnih letnikov državnega zakonika na enkrat, 30% popusta.

NB. Tisti kosi državnega zakonika nemške izdaje, ki naročniku sploh niso došli ali pa so mu došli nedostatni, naj se reklamirajo najdalje v štirih tednih potem, ko so izšli, kosi nenemških izdaj pa najdalje v šestih tednih po izdaji kazal in naslovnega lista k posameznim izdajam naravnost v c. kr. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju, III. okraj, Rennweg št. 16.

Kadar poteče ta rok, se bodo kosi državnega zakonika izročevali brez izjeme le proti plačilu prodajne cene ($\frac{1}{4}$ pole = 2 strani po 2 h).

Ker so v nemški izdaji vsi letniki od l. 1849. naprej in v izdajah ostalih sedmerih jezikov vsi letniki od leta 1870. naprej popolnoma popolnjeni, se dobiva ne samó vsak posamezni letnik za zgoraj omenjeno prodajno ceno, ampak tudi vsak posamezni kos vseh teh letnikov za prodajno ceno ($\frac{1}{4}$ pole = 2 strani po 2 h) iz zaloge c. kr. dvorne in državne tiskarnice na Dunaju, I. okraj, Seilerstätte št. 24; s tem je vsakemu moči dopolniti nedostatne (pomanjkljive) letnike ter si liste urediti po tvarinah.